

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

**The Relationship between Corporate Governance and Segment Disclosures
of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand**

ลัทธวรรณ ประทุมศรี

Lattawan Pratoomsri

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Prince of Songkla University

2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

**The Relationship between Corporate Governance and Segment Disclosures
of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand**

ลัทธวรรณ ประทุมศรี

Lattawan Pratoomsri

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Accountancy

Prince of Songkla University

2557

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์   ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงาน
ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ผู้เขียน   นางสาวลัทธวรรณ ประทุมศรี
สาขาวิชา   การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....

(ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์)

.....ประธานกรรมการ

(ดร.จิราภา ชาลาธราวัฒน์)

.....กรรมการ

(ดร.กฤตวี ลิ้มอุสัน โน)

.....กรรมการ

(ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นางสาวลัทธวรรณ ประทุมศรี)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวลัทธวรรณ ประทุมศรี)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงาน ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ผู้เขียน	นางสาวลัทธวรรณ ประทุมศรี
สาขาวิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ จำนวน 197 บริษัท วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และทดสอบ ประกอบด้วย การทดสอบความแตกต่างโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกันและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนมีระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในส่วนของการทดสอบความสัมพันธ์พบว่าสัดส่วนของผู้ถือหุ้น โดยรัฐบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน นอกจากนี้ยังพบว่าประเภทของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

Thesis Title	The Relationship between Corporate Governance and Segment Disclosures of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand
Author	Miss Lattawan Pratoomsri
Major Program	Accounting
Academic Year	2014

ABSTRACT

This study aims to investigate the level of segment disclosures on annual report of listed companies in the Stock Exchange of Thailand during 2012 to 2013, and test for the relationship between corporate governance and the level of segment disclosures. The samples used in this study are 197 firms. Data analysis consists of paired sample t-test, and multiple regressions.

As the results, there is significantly different level of segment disclosures between 2012 and 2013. To test the relationship, the study finds that the percentage of shares owned by government and type of auditor have significantly positive related to the level of segment disclosures at 0.01 level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์ ซึ่งได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.จิราภา ซาลาธราวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสัน โน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจทานและให้คำชี้แนะอันเป็นประโยชน์ในการแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สมบูรณ์มากขึ้น อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านและคณาจารย์หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตั้งแต่การศึกษาขั้นต้นมาถึงปัจจุบัน และความช่วยเหลือต่างๆ

ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวที่คอยส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านการเรียนมาโดยตลอด และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งจนสำเร็จการศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจทั่วไป หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ลัทธวรรณ ประทุมศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
Abstract	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(10)
รายการภาพประกอบ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
คำถามการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความเป็นมาของมาตรฐานการบัญชีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน	8
มาตรฐานการรายงานทางการเงินการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน	11
แนวคิดเรื่องการกำกับดูแลกิจการ	15
ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	23
ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย	23
ทฤษฎีตัวแทน	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	38
สมมติฐานการวิจัย	38
ประชากร การสุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง	44
การเก็บข้อมูลวิจัย	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	49

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง	52
ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน	53
เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัท จดทะเบียน ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556	58
ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงาน ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน	60
สรุปสมมติฐานการศึกษา	64
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย	69
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	77
ข้อจำกัดในงานวิจัย	79
งานวิจัยในอนาคต	79
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก แบบเก็บข้อมูล	87
ภาคผนวก ข รายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่ใช้ในการวิจัย	92
ประวัติผู้เขียน	101

รายการตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 สรุปความแตกต่างของรายการที่กำหนดให้เปิดเผยตาม มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 14 และมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8	12
3.1 สรุปจำนวนประชากรและขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม	45
3.2 สรุปวิธีการวัดค่าตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัย	46
3.3 สรุปวิธีการวัดค่าตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการวิจัย	47
4.1 จำนวนตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม	52
4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 จำแนกตามรายการหลักในการเปิดเผย ข้อมูล	54
4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมและ ภาพรวม	56
4.4 ความถี่ และร้อยละของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานจำแนกตาม ระดับการเปิดเผยข้อมูล	57
4.5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556	59
4.6 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม	59
4.7 ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน	61
4.8 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับ การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน	62
4.9 สรุปสมมติฐานการศึกษา	64

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
4.1 สัดส่วนจำนวนตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แบ่งตาม กลุ่มอุตสาหกรรม	53

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพบัญชีให้มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้และมาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในรายงานทางการเงินของบริษัท ซึ่งส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นการลงทุนในตลาดทุน และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม จึงได้ดำเนินงานพัฒนามาตรฐานวิชาชีพบัญชีสากลในปี พ.ศ. 2554 ให้คุณภาพมาตรฐานบัญชีเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552) ดังนั้นสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์จึงได้จัดทำมาตรฐานการบัญชีของไทยให้ เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standard: IFRS) เพื่อให้ข้อมูลในงบการเงินมีความชัดเจน โปร่งใสมากขึ้น ทำให้การวิเคราะห์ การประเมิน และการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีความถูกต้องมากขึ้น ซึ่งผู้ใช้งบการเงินจะได้รับข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้อง มีความน่าเชื่อถือ และเป็นระบบเดียวกันทั่วโลก ทำให้สามารถเปรียบเทียบข้อมูลของบริษัทในประเทศต่างๆ ได้ สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการลงทุนระหว่างประเทศซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตลาดทุนของประเทศไทย อันจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป

โดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน (Operating Segments) ได้ประกาศใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 14 ในปี พ.ศ. 2556 นี้มีข้อกำหนดเพิ่มเติมในหลักการที่สำคัญ บังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการดำเนินงานในธุรกิจที่หลากหลายหรือเป็นบริษัทข้ามชาติที่ดำเนินงานในหลายๆ ประเทศ ทำให้ความสามารถในการทำกำไรและผลการดำเนินงานในอนาคตตลอดจนความเสี่ยงของสินค้าและบริการ หรือในแต่ละพื้นที่ดำเนินงานอาจมีความแตกต่างกัน ซึ่งการจัดทำข้อมูลการรายงานตามส่วนงานให้ข้อมูลที่มีประโยชน์มากกว่าข้อมูลที่เป็นภาพรวมในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเสี่ยงและผลตอบแทนช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเห็นการดำเนินงานธุรกิจจากมุมมองของฝ่ายบริหารได้ นอกจากนี้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 กำหนดให้บริษัทรายงานตัวชี้วัดกำไรหรือขาดทุนของส่วนงานและสินทรัพย์ของส่วนงาน รวมทั้งกำหนดให้บริษัทรายงานตัวชี้วัดสำหรับหนี้สินของส่วนงานและรายการรายรับและค่าใช้จ่าย หากมีการนำเสนอตัวชี้วัดเหล่านั้นเป็นประจำต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน (Chief Operating Decision Maker) ซึ่งอาจเป็น

บุคคล เช่น กรรมการผู้จัดการ หรือกลุ่มบุคคล เช่น คณะกรรมการบริหาร ซึ่งรับผิดชอบต่อการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่ส่วนงานดำเนินงานภายในบริษัทและประเมินผลการดำเนินงานของส่วนงาน (อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์, 2555, น.4)

คณะกรรมการบริษัทจะต้องปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance) ตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดบทบาทของคณะกรรมการเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัท เพื่อเป็นแนวทางให้บริษัทถือปฏิบัติอันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท ที่แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานการจัดการกิจการที่ดีและเป็นสิ่งที่พึงคาดหวังจากผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท อีกทั้งหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบในการเป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญของบริษัท เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัท และเอื้อโอกาสให้ฝ่ายจัดการและผู้สอบบัญชีได้มีการปรึกษาหารือในการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและเพื่อให้รายงานทางการเงินมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างครบถ้วน ถูกต้อง เป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลให้รายงานทางการเงินมีความน่าเชื่อถือ มีคุณภาพที่ดี และมีมูลค่าเพิ่มต่อองค์กร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2542) นอกจากนี้บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยมีโครงสร้างการเป็นเจ้าของที่มีสัดส่วนการถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นของบุคคลบางกลุ่มที่มีสิทธิในการแต่งตั้งคณะกรรมการและอาจมีอำนาจในการตัดสินใจและกำหนดการดำเนินงานของบริษัทรวมถึงการเปิดเผยข้อมูล

ดังนั้นแม้มาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต้องเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เพื่อเป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อนักลงทุนที่ช่วยให้กระบวนการตัดสินใจลงทุนและการวิเคราะห์ทางการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวในระดับที่แตกต่างกัน (เสาวลักษณ์, 2549 และ แหวดี, 2553) อาจเนื่องจากข้อมูลที่เปิดเผยจะเป็นประโยชน์ต่อคู่แข่งของกิจการ ทำให้ผู้บริหารมีการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการบริษัทถือเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท และคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ตรวจสอบคณะกรรมการบริษัท โดยความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลนั้นเพื่อตอบสนองความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลายโดยเฉพาะผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียหลักของบริษัท จึงเป็นที่น่าสนใจว่าความแตกต่างในระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเกิดจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบและโครงสร้างการเป็นเจ้าของหรือไม่ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงแรงจูงใจของบริษัทที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลนี้

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เปรียบเทียบระดับการเปลี่ยนแปลงการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556
3. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 คำถามการวิจัย

1. บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานอย่างไรและเปิดเผยในระดับใด
2. ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 แตกต่างกันหรือไม่
3. การกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานหรือไม่ อย่างไร

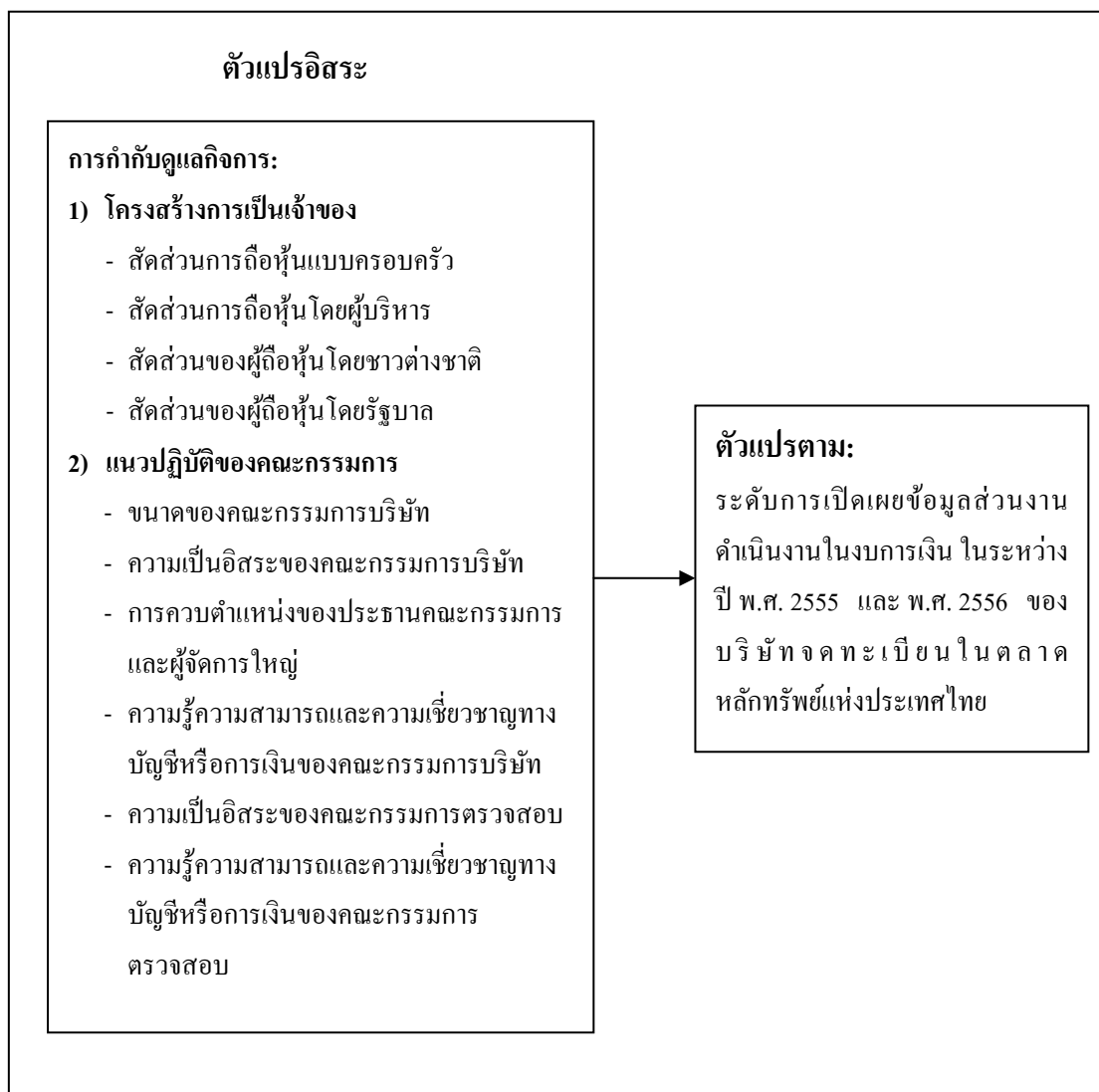
1.4 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และศึกษาถึงการกำกับดูแลกิจการที่ดี เฉพาะด้านโครงสร้างการเป็นเจ้าของและแนวปฏิบัติของคณะกรรมการ ได้แก่ สัดส่วนการถือหุ้นแบบครบครัน สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ และสัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ การควบบำเหน็จของคณะกรรมการบริษัท ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ ที่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎระเบียบข้อบังคับที่เหมือนกัน ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ

ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 10 ตัวแปร ตัวแปรควบคุม 2 ตัวแปรคือ ขนาดของบริษัท และประเภทผู้สอบบัญชี และตัวแปรตาม แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1.1 ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 โดยไม่รวมบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ใหม่และไม่อยู่ในกลุ่มธนาคารและสถาบันการเงิน อันได้แก่ บริษัทที่ประกอบธุรกิจธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ หน่วยลงทุน และประกันภัยและประกันชีวิต เนื่องจากเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีหน่วยงานที่ควบคุมอยู่ โดยเฉพาะ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย และมีความต้องการต่อการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ และบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามประเภทการประกอบธุรกิจ ใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรมใหญ่ (ตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 มีรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มวันที่ 1 มกราคมสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม และมีส่วนงานดำเนินงานมากกว่าหนึ่งส่วนงาน มีข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยระหว่างปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2556 ครบถ้วน

ขอบเขตด้านเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงปริมาณการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่กำลังจะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใช้เป็นแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานได้

1.5.2 ทำให้ทราบว่าปริมาณการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานหลังจากใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 8 แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 14 ว่าการมีข้อมูลมากขึ้นทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจดีขึ้น

1.5.3 ทำให้ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ตระหนักถึงระดับความแตกต่างของข้อมูลที่เปิดเผยว่ามาจากสาเหตุใดและสามารถใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.5.4 ใช้เป็นแนวทางสำหรับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สอบบัญชี สถาวิชาชีพบัญชี นักวิเคราะห์การเงิน และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น ในการกำกับดูแลธุรกิจให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในระดับที่เหมาะสมและเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี รวมถึงการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการรายงานให้เหมาะสม

1.5.5 ให้เกิดการเสาะแสวงหาความรู้หรือเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการสนับสนุนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1.5.6 เป็นฐานข้อมูลให้กับนักวิจัย นักวิชาการ หรือผู้สนใจ และเป็นประโยชน์ในการขยายขอบเขตการวิจัยในอนาคต

1.6 นิยามศัพท์

การกำกับดูแลกิจการ หมายถึง โครงสร้างการเป็นเจ้าของและแนวปฏิบัติของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูล นำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นประกอบ

ส่วนงานดำเนินงาน หมายถึง ส่วนงานของกิจการซึ่งดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่อาจก่อให้เกิดรายได้และค่าใช้จ่าย (รวมถึงรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการที่มีกับส่วนงานอื่นในกิจการเดียวกัน) ส่วนงานซึ่งผลการดำเนินงานได้รับการสอบทานอย่างสม่ำเสมอโดยผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรให้กับส่วนงาน และประเมินผลการปฏิบัติงาน และส่วนงานซึ่งมีข้อมูลการเงินที่สามารถแยกต่างหากได้ (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2552)

ผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรและประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนงานดำเนินงานของกิจการ (โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้จัดการที่มีชื่อตำแหน่งดังกล่าว) โดยส่วนใหญ่ผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงานจะเป็นประธานเจ้าหน้าที่บริหาร หรือประธานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ หรืออาจจะเป็นกลุ่มของคณะกรรมการของกิจการ หรือกลุ่มอื่นๆ (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2552)

ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ หมายถึง การสำเร็จการศึกษาด้านบัญชีหรือการเงิน หรือมีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษ หรือการมีประสบการณ์การทำงานด้านบัญชีหรือการเงิน หรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี หรือมีประวัติในการดำรงตำแหน่งเป็น

ประธานกรรมการ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กรรมการผู้อำนวยการ กรรมการผู้จัดการ ผู้อำนวยการ
ฝ่ายบัญชีหรือการเงิน หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับด้านบัญชีหรือการเงิน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ หนังสือ วารสาร มาตรฐานการบัญชี บทความทางวิชาการบัญชี รวมถึงงานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงิน มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 ความเป็นมาของมาตรฐานการบัญชีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน
- 2.2 มาตรฐานการรายงานทางการเงินการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน
- 2.3 แนวคิดเรื่องการกำกับดูแลกิจการ
- 2.4 ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเป็นมาของมาตรฐานการบัญชีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน

การรายงานข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานไว้เป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินเกิดจากลักษณะการประกอบธุรกิจมีความซับซ้อนและมีการลงทุนระหว่างประเทศมากขึ้น ทำให้รายงานทางการเงินที่มีคุณภาพสูงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักลงทุนในการใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ซึ่งการพัฒนามาตรฐานการบัญชีสำหรับการเสนอข้อมูลตามส่วนงาน จึงถือเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้งบการเงินมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจ

การพัฒนามาตรฐานการบัญชีส่วนงานดำเนินงานในประเทศสหรัฐอเมริกา (Albrecht & Chipalkatti, 1998) ประเทศสหรัฐอเมริกาในฐานะที่เป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจของโลกได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบัญชีในเรื่องต่างๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการดำเนินธุรกิจอยู่เสมอ รวมถึงการพัฒนาข้อกำหนดสำหรับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานให้เหมาะสมต่อการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในแง่ของการดำเนินงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2519 Financial Accounting Standard Board: FASB ได้ออกมาตรฐานการบัญชีสำหรับการเสนอข้อมูลตามส่วนงานฉบับแรก คือ Statement of Financial Accounting Standards No. 14: Financial Reporting for Segments of a Business Enterprise (SFAS 14 หรือ FAS 14) ซึ่งต้องการให้กิจการรายงานข้อมูลตามส่วนงานโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ตามลักษณะ

อุตสาหกรรมและตามเขตภูมิศาสตร์ รวมทั้งให้เปิดเผยรายได้จากการส่งออกและลูกค้าหลัก ซึ่งคาดว่าจะช่วยเพิ่มความสามารถในการประเมินผลกำไรและราคาหุ้นของกิจการได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามมีการเรียกร้องให้มีการปรับปรุง FAS 14 เนื่องจากคำจำกัดความของส่วนงานมีความไม่ชัดเจน ทำให้กิจการสามารถตีความได้ว่าดำเนินธุรกิจเพียงส่วนงานเดียว จึงไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน

ปลายปี พ.ศ. 2536 FASB ร่วมมือกับ The Canadian Institute of Chartered Accountants (CICA) ของประเทศแคนาดา เพื่อพัฒนาข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน และในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2540 FASB ได้ประกาศมาตรฐานฉบับสุดท้าย คือ Statement of Financial Accounting Standards No.131: Disclosures about Segments of an Enterprise and Related Information (SFAS 131 หรือ FAS 131) ซึ่งกำหนดข้อมูลที่ต้องเปิดเผยในส่วนการดำเนินงานที่เสนอรายงานมากขึ้น โดยสอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารองค์กรภายใน และถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีตั้งแต่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ซึ่ง FAS 131 แตกต่างจาก FAS 14 ใน 4 ประเด็นหลัก คือ 1) การกำหนดส่วนงานที่เสนอรายงาน ให้กิจการระบุส่วนงานในมุมมองของฝ่ายบริหาร ซึ่งส่วนงานต่าง ๆ จะสามารถทราบได้จากโครงสร้างการบริหารกิจการภายในที่อาจแบ่งเป็นแผนกๆ ตามที่ผู้บริหารสูงสุดใช้ประเมินและตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน แต่ FAS 14 กำหนดให้จัดส่วนงานที่เสนอรายงานต่อกลุ่มอุตสาหกรรม (ผลิตภัณฑ์และบริการ) ที่ขายให้กับบุคคลภายนอก 2) การรวมส่วนงานดำเนินงานตามแนวดิ่ง แม้ว่าส่วนงานนั้นจะไม่ก่อให้เกิดรายได้ก็ตาม แต่ FAS 14 กำหนดให้รวมเฉพาะส่วนการดำเนินงานตามสายผลิตภัณฑ์ที่ขายให้กับบุคคลภายนอก 3) การเปิดเผยข้อมูล ซึ่ง FAS 131 กำหนดให้กิจการเปิดเผยข้อมูลมากกว่า FAS 14 และ 4) การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินระหว่างกาล ซึ่ง FAS 14 ได้ยกเลิกการเปิดเผยนั้น

การพัฒนามาตรฐานการบัญชีส่วนงานดำเนินงานโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (Albrecht และ Chipalkatti, 1998) คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard Committees: IASC) ได้ประกาศมาตรฐานการบัญชี IAS 14: Segment Reporting ถือปฏิบัติกับงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่เหมือนกับ FAS 14 กล่าวคือ คำจำกัดความของส่วนงานธุรกิจและส่วนงานภูมิศาสตร์ไม่ชัดเจนสามารถตีความได้กว้าง และขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของกิจการว่าจะนำเสนอเป็นส่วนงานที่เสนอรายงานหรือไม่ นอกจากนี้ยังขาดรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติ

เมื่อเกิดแรงผลักดันจากหลายฝ่ายรวมทั้งการทำงานของ CICA และ FASB ที่ก้าวหน้าไปก่อน IASC จึงปรับปรุงเนื้อหาใหม่ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540 ได้ประกาศมาตรฐานการ

บัญชี คือ IAS 14: Segment Reporting (Revised) ถือเป็นปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา

IAS 14 (Revised) นี้ปรับปรุงจากฉบับเดิม 4 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นแรกการกำหนดระดับรายได้ ผลการดำเนินงานและสินทรัพย์ที่ชัดเจนเพื่อกำหนดเป็นส่วนงานที่เสนอรายงาน ประเด็นที่สอง คือ อธิบายคำจำกัดความได้ละเอียดและชัดเจนมากขึ้น ประเด็นที่สาม คือ มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับกิจการ และประเด็นสุดท้าย คือ การคำนึงถึงความเสี่ยงและผลตอบแทนในการระบุส่วนงานธุรกิจและส่วนงานภูมิศาสตร์ และการกำหนดส่วนงานหลักและส่วนงานรอง จะเห็นได้ว่าการปรับปรุง IAS 14 นี้ IASC เลือกรับปรับปรุงคำจำกัดความของส่วนงานให้ชัดเจนขึ้นกว่าเดิม โดยใช้การพิจารณาความเสี่ยงและผลตอบแทนแทนที่จะใช้แนวคิดเชิงบริหารตาม FASB อย่างเดียว

การพัฒนามาตรฐานการบัญชีส่วนงานดำเนินงานโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำหรับประเทศไทย เริ่มจากสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้ประกาศมาตรฐานการบัญชีเรื่องต่าง ๆ โดยอ้างอิงจากมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) ซึ่งรวมถึงมาตรฐานการบัญชีเรื่องการเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานที่กำหนดให้กิจการที่มีผลิตภัณฑ์หรือบริการที่หลากหลาย และดำเนินงานในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ต่างกันนำเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานธุรกิจและส่วนงานภูมิศาสตร์

สำหรับมาตรฐานการบัญชีเรื่องการเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานฉบับที่ 24 ซึ่งเป็นฉบับก่อนปรับปรุงนั้น บังคับใช้กับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2537 ต่อมาได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ตาม IAS เพื่อให้มีรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติมากขึ้น โดยจัดทำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 50 ขึ้น เพื่อจะยกเลิกมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24

ปัจจุบันอำนาจในการกำหนดมาตรฐานการบัญชี และประกาศใช้เป็นของสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งการประกาศใช้ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามพระราชบัญญัติวิชาชีพ พ.ศ. 2547 และต่อมาได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 14 เรื่อง การเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน แทนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 50 ซึ่งเป็นมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เดิม และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 เป็นต้นไปให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นการแก้ไขของ

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2551 (IFRS 8: Operating Segments (Bound volume 2009))

2.2 มาตรฐานการรายงานทางการเงินการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินลักษณะและผลกระทบทางการเงินของกิจกรรมทางธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่กิจการดำเนินงานอยู่ โดยเป็นการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่อาจก่อให้เกิดรายได้และค่าใช้จ่าย (รวมถึงรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากรายการที่มีกับส่วนงานอื่นในกิจการเดียวกัน)

ส่วนงานดำเนินงาน คือ ส่วนงานซึ่งผลการดำเนินงานได้รับการสอบทานอย่างสม่ำเสมอโดยผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุด ด้านการดำเนินงาน เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรให้กับส่วนงานและประเมินผลการปฏิบัติงาน และส่วนงานซึ่งข้อมูลการเงินสามารถแยกต่างหากได้ กำหนดให้บริษัทรายงานตัวชี้วัดกำไรหรือขาดทุนของส่วนงานและสินทรัพย์ของส่วนงาน รวมทั้งกำหนดให้บริษัทรายงานตัวชี้วัดสำหรับหนี้สินของส่วนงานและรายการรายรับและค่าใช้จ่ายถ้ามีการนำเสนอตัวชี้วัดเหล่านั้นเป็นประจำต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน ซึ่ง “ผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน” (Chief Operating Decision Maker: CODM) หมายถึงบุคคลที่มีหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรและประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนงานดำเนินงานของกิจการ

เงื่อนไขการรวมส่วนงาน ตามลักษณะของผลิตภัณฑ์และบริการ ลักษณะของกระบวนการผลิต ประเภทหรือกลุ่มของลูกค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ วิธีการจัดจำหน่าย ผลิตภัณฑ์หรือวิธีการให้บริการ และลักษณะของสภาพแวดล้อมด้านการกำกับดูแล (ถ้าเกี่ยวข้อง) เช่น สถาบันการเงิน กิจการประกันภัย หรือกิจการด้านสาธารณสุข เป็นต้น

เกณฑ์สำหรับการรายงานส่วนงานดำเนินงาน รายได้ทั้งจากลูกค้าภายนอกและจากการขายหรือโอนกันระหว่างส่วนงานมีจำนวนตั้งแต่ 10% ของรายได้รวมทั้งภายในและภายนอกของทุกส่วนงานดำเนินงาน หรือ จำนวนกำไรหรือขาดทุน (Absolute Measure of Reported Profit or Loss) ตั้งแต่ 10% ของจำนวนที่สูงกว่าระหว่าง (1) ผลรวมของกำไรเฉพาะทุกส่วนงานที่มีกำไร และ (2) ผลรวมของ ขาดทุนเฉพาะทุกส่วนงานที่มีขาดทุน หรือ สินทรัพย์มีจำนวนตั้งแต่ 10% ของสินทรัพย์รวมของทุกส่วนงานดำเนินงาน ถ้ารายได้รวมจากลูกค้าภายนอกของส่วนงานดำเนินงานที่เข้าเงื่อนไขข้างต้นมีจำนวนน้อยกว่า 75% ของรายได้ของบริษัททั้งหมด ต้องมีการกำหนดส่วนงาน

ดำเนินงานที่ต้องมีการรายงานเพิ่มเติม (แม้ว่าจะไม่เข้าเงื่อนไขที่ระบุไว้ข้างต้น) จนกว่ารายได้รวมของส่วนงานที่รายงานมีจำนวนไม่น้อยกว่า 75% ของรายได้ของบริษัททั้งหมด

ซึ่งเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน พ.ศ. 2552 มีข้อกำหนดในหลักการที่สำคัญเพิ่มเติมจากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 14 เรื่อง การเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน ดังสรุปได้ในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สรุปความแตกต่างของรายการที่กำหนดให้เปิดเผยตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 14 (TAS 14) และมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 (IFRS 8)

บทนำ	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 (TAS 14)	มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 (IFRS 8)
บทนำ 2	ถ้อยคำที่ปรากฏอยู่ในแต่ละย่อหน้า	
	- ส่วนงาน	- ส่วนงานดำเนินงาน
	- ส่วนงานที่นำเสนอ	- ส่วนงานที่รายงาน
บทนำ 3	การระบุส่วนงานดำเนินงาน	
	แบ่งแยกได้ 2 รูปแบบ คือ	อ้างอิงจากการรายงานภายในของกิจการ
	1. ส่วนงานทางธุรกิจ (ผลิตภัณฑ์และบริการ หรือตามประเภทของลูกค้า)	ซึ่งสอบทานโดยผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุด
	2. ส่วนงานทางภูมิศาสตร์ (เขตภูมิศาสตร์)	ด้านการดำเนินงานเป็นประจำ เพื่อ
		1. การจัดสรรทรัพยากรให้กับส่วนงาน
		2. ประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนงาน
บทนำ 4	ส่วนงานที่ต้องรายงาน (เพิ่มเติม)	
	จำกัดว่าต้องเป็นส่วนงานที่มีรายได้หลักจากการขายให้ลูกค้าภายนอก	ส่วนงานที่มียอดขายหลักหรือส่วนใหญ่ให้กับส่วนงานดำเนินงานอื่นของกิจการ
บทนำ 5	การเปิดเผยจำนวนงานของแต่ละส่วนงาน	
	--ไม่กำหนด--	ตามเกณฑ์ที่เสนอให้แก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน
บทนำ 6	คำนิยามของรายได้ของส่วนงานและค่าใช้จ่ายของส่วนงาน	
	“รายได้ของส่วนงาน” หมายถึง รายได้ที่สามารถระบุได้โดยตรงกับส่วนงานหรือส่วนของรายได้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถปันส่วนให้แก่ส่วนงานตามเกณฑ์ที่เหมาะสม	--ไม่กำหนด--

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

บทนำ	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 (TAS 14)	มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 (IFRS 8)
	และเป็นรายการที่เกิดขึ้นกับบุคคลภายนอกกิจการและจากส่วนงานอื่นของกิจการเดียวกัน	
	“ค่าใช้จ่ายของส่วนงาน” หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่สามารถระบุได้โดยตรงกับส่วนงานหรือส่วนของค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องที่สามารถปันส่วนให้แก่ส่วนงานตามเกณฑ์ที่เหมาะสม	--ไม่กำหนด--
	วิธีการวัดของแต่ละส่วนงานที่รายงาน	
	--ไม่กำหนด--	ให้กิจการอธิบายวิธีการวัด <ul style="list-style-type: none"> - ผลกำไรขาดทุนของส่วนงาน - สินทรัพย์ของส่วนงาน และ - หนี้สินของส่วนงาน
บทนำ 7	การเปิดเผยข้อมูล	
	--ไม่กำหนด--	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัจจัยที่กิจการใช้ในการกำหนดส่วนงานฯ รวมถึงเกณฑ์การจัดองค์กร (เช่น จัดโครงสร้างองค์กรตามชนิดของผลิตภัณฑ์และบริการ เขตภูมิศาสตร์ การกำกับดูแลหรือหลานปัจจัยรวมกัน และมีการรวมส่วนงานต่างๆหรือไม่) และ 2. ประเภทของผลิตภัณฑ์และบริการที่ก่อให้เกิดรายได้ของแต่ละส่วนงานที่รายงาน
บทนำ 8	การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน	
	เปิดเผยข้อมูลทางการเงินเหมือนกันทั้งส่วนงานทางธุรกิจและส่วนงานทางภูมิศาสตร์	เปิดเผยจำนวนเงินแต่ละส่วนงานที่รายงาน หากจำนวนเงินนั้นรวมอยู่ในการวัดผลกำไรหรือขาดทุนของส่วนงานและได้รับการสอบทานหรือมีการรายงานผู้มีอำนาจ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

บทนำ	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 (TAS 14)	มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 (IFRS 8)
ตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน		
บทนำ 9	การรายงานดอกเบี้ยรับและดอกเบี้ยจ่าย	
	<p style="text-align: center;">--ไม่ได้กำหนดให้กิจการ เปิดเผยดอกเบี้ยรับและดอกเบี้ยจ่าย--</p>	<p>รายงานดอกเบี้ยรับแยกต่างหากจาก ดอกเบี้ยจ่าย ยกเว้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - รายได้ส่วนใหญ่ของส่วนงานนั้นมาจากดอกเบี้ยรับ และ - ผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงานใช้รายได้ดอกเบี้ยสุทธิในการประเมินผลการและจัดสรรทรัพยากร
บทนำ 10	การเปิดเผยข้อมูลของกิจการ	
	<p style="text-align: center;">--ไม่กำหนด--</p>	<p>ใช้กับทุกกิจการที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้รวมถึงกิจการที่มีส่วนงานที่รายงานเพียงส่วนงานเดียว ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ - ข้อมูลเกี่ยวกับเขตภูมิศาสตร์ - ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ารายใหญ่

เดิมการเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามส่วนงานจะใช้แนวคิดความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Reward Approach) เป็นการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงและรายได้ที่จะเกิดขึ้น แต่มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 (ใหม่) การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานจะเพิ่มแนวคิดทางการจัดการ (Management Approach) โดยจะเป็นการรายงานผ่านมุมมองของผู้บริหาร โดยผู้ใช้งบการเงินจะได้ทราบข้อมูลเดียวกับที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ

2.3 แนวคิดเรื่องการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance)

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี พ.ศ. 2555 เริ่มต้นมาจากพัฒนาหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อของปี พ.ศ. 2549 เพื่อการพัฒนาให้เทียบเคียงกับองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Co-Operation and Development: OECD) เพื่อเป็นแนวทางในการให้บริษัทถือปฏิบัติอันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานการจัดการกิจการที่ดีและเป็นสิ่งที่พึงคาดหวังจากบริษัทจดทะเบียน ซึ่งจะมีส่วนทำให้บริษัทได้รับการยอมรับมากขึ้นทั้งจากในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความโปร่งใสและสร้างประสิทธิภาพของฝ่ายจัดการอันจะสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียของบริษัท ดังนั้นหลักการของการกำกับดูแลกิจการของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีจำนวน 15 ข้อ ดังนี้

1) นโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

คณะกรรมการควรจัดทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับนโยบายการกำกับดูแลกิจการของบริษัทไว้ ซึ่งควรมีข้อความระบุว่า มีนโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลบริษัทที่ครอบคลุมหลักการใดบ้าง พร้อมทั้งเปิดเผยในรายงานประจำปีให้ผู้ถือหุ้นและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบโดยทั่วกัน คณะกรรมการควรรายงานในรายงานประจำปีถึงนโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลบริษัทว่าได้นำหลักการที่เสนอแนะไปใช้อย่างไร พร้อมสรุปสถานการณ์และเหตุผลที่ทำให้ไม่สามารถนำหลักการบางข้อมาใช้

2) ผู้ถือหุ้น: สิทธิและความเท่าเทียมกัน

คณะกรรมการควรอำนวยความสะดวกโดยจัดกระบวนการประชุมผู้ถือหุ้นในลักษณะที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ในการเข้าประชุมไม่ควรมีวิธีการที่ยุ่งยากหรือมีค่าใช้จ่ายมากเกินไป และละเว้นการกระทำใดๆ ที่เป็นการจำกัดโอกาสการศึกษาสารสนเทศของบริษัทและการเข้าประชุมของผู้ถือหุ้น

3) สิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย

ในระบบการกำกับดูแลมีผู้มีส่วนได้เสียหลายกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มลูกค้า ฝ่ายจัดการรวมลูกจ้าง คู่ค้า ผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุน ผู้สอบบัญชีอิสระ ภาครัฐ และชุมชนที่บริษัทตั้งอยู่ กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอื่น ได้แก่ สหภาพ คู่แข่งและเจ้าหนี้ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละกลุ่มมีวัตถุประสงค์และความคาดหวังจากองค์กรที่แตกต่างกัน ดังนั้น “หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี” ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คณะกรรมการควรรับรู้ถึงสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย (ได้แก่ ลูกจ้าง คู่ค้า ชุมชน คู่แข่ง เจ้าหนี้ เป็นต้น) ตามที่กฎหมายกำหนด และดูแลให้มั่นใจว่าสิทธิดังกล่าวได้รับการคุ้มครอง

และปฏิบัติด้วยดี ทั้งนี้ ควรสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันระหว่างบริษัทและผู้มีส่วนได้เสียในการสร้างความมั่งคั่ง สร้างงาน และสร้างกิจการให้มีฐานะการเงินที่มั่นคง

4) การประชุมผู้ถือหุ้น

ประธานที่ประชุมควรจัดสรรเวลาให้เหมาะสมและส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสโดยเท่าเทียมกันในการแสดงความเห็นและการตั้งคำถามต่อที่ประชุมตามระเบียบวาระการประชุม ซึ่งเป็นเรื่องที่จะเสนอต่อกรรมการทุกคน โดยเฉพาะประธานคณะกรรมการต่างๆ ควรเข้าประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อตอบคำถามที่ประชุม

5) ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์

ณ ระดับสูงสุดของกิจการ คณะกรรมการควรมีภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ และมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทและผู้ถือหุ้นโดยรวม คณะกรรมการและฝ่ายจัดการมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้น จึงควรมีระบบการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่รับผิดชอบระหว่างคณะกรรมการกับฝ่ายจัดการและระหว่างคณะกรรมการกับผู้ถือหุ้น ไว้ให้ชัดเจน

6) ความซัดแย้งของผลประโยชน์

คณะกรรมการ ฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้นควรพิจารณาจัดปัญหาความซัดแย้งของผลประโยชน์อย่างรอบคอบ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่างมีเหตุมีผลและเป็นอิสระภายในกรอบจริยธรรมที่ดี ตลอดจนมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างครบถ้วน เพื่อผลประโยชน์ของบริษัทโดยรวมเป็นสำคัญ

7) จริยธรรมธุรกิจ

คณะกรรมการควรส่งเสริมให้จัดทำแนวทางเกี่ยวกับจริยธรรมธุรกิจ หรือจรรยาบรรณ (Code of Ethics of Statement of Business Conduct) เพื่อให้กรรมการและลูกจ้างทุกคนได้ทราบและเข้าใจถึงมาตรฐานการปฏิบัติตนตามที่บริษัทและผู้ถือหุ้นคาดหวัง

8) การถ่วงดุลอำนาจของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร

คณะกรรมการควรมีจำนวนเท่าใดและประกอบด้วยกรรมการที่เป็นผู้บริหารและกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระในสัดส่วนอย่างไร เป็นเรื่องที่คณะกรรมการจะกำหนดด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ หนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด และอย่างน้อย 3 คน ทั้งนี้ คุณสมบัติของกรรมการที่เป็นอิสระให้พิจารณาโดยใช้แนวทางเดียวกับคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบตามประกาศตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วยคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ นอกเหนือจากการมีกรรมการที่เป็นอิสระจำนวนหนึ่งในสามแล้ว ในกรณีที่มีผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม (Controlling หรือ significant shareholders)

คณะกรรมการควรมีกรรมการจำนวนหนึ่งให้เป็นไปตามสัดส่วนอย่างยุติธรรมของเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นในบริษัท

9) การรวมหรือแยกตำแหน่ง

คณะกรรมการและผู้ถือหุ้นควรมีเสรีที่จะเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดกับบริษัท โดยอาจรวมบทบาทของประธานกรรมการกับผู้จัดการใหญ่อยู่ในตำแหน่งเดียวกันหรือแยกกัน โดยให้กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระเป็นประธานกรรมการก็ได้ ไม่ว่าจะเลือกวิธีใดควรมีการแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างกันให้ชัดเจน โดยไม่ให้คนใดคนหนึ่งมีอำนาจโดยไม่จำกัด

10) ค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหาร

ระดับและองค์ประกอบค่าตอบแทนแก่กรรมการควรเพียงพอที่จะจูงใจและรักษากรรมการที่มีคุณภาพตามต้องการ แต่ควรหลีกเลี่ยงการจ่ายที่เกินสมควร ค่าตอบแทนของกรรมการควรจัดให้อยู่ในลักษณะที่เปรียบเทียบกับระดับที่ปฏิบัติอยู่ในอุตสาหกรรม รวมถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากกรรมการแต่ละคน กรรมการที่ได้รับมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น เช่น เป็นสมาชิกของคณะอนุกรรมการ ควรได้รับค่าตอบแทนเพิ่มที่เหมาะสมด้วย กรรมการที่เป็นผู้บริหารควรได้รับค่าตอบแทนที่เชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานของบริษัท และผลปฏิบัติงานของกรรมการแต่ละคน

ค่าตอบแทนของผู้จัดการใหญ่และผู้บริหารระดับสูง ควรกำหนดตามหลักการและนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด คณะกรรมการควรทบทวนข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ และเป็น ผู้ตัดสินใจในขั้นสุดท้ายเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท ระดับค่าตอบแทนควรเป็นเงินเดือน โบนัส และผลตอบแทนจูงใจในระยะยาวควรเป็นไปในแนวเดียวกันกับผลงานของบริษัทและการปฏิบัติงานของผู้บริหารแต่ละคน

การกำหนดค่าตอบแทนเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ของกรรมการโดยตรง จึงควรดำเนินการด้วยความโปร่งใสและได้รับอนุมัติจากผู้ถือหุ้น กรรมการไม่ควรเข้าไปตัดสินใจในการกำหนดค่าตอบแทนของตนเองในรายงานประจำปี คณะกรรมการควรเปิดเผยถึงนโยบายค่าตอบแทนและจำนวนค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารระดับสูงตามที่ประกาศ คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์กำหนด

11) การประชุมคณะกรรมการ

ควรกำหนดการประชุมไว้ล่วงหน้าเป็นประจำในการประชุม ประธานคณะกรรมการควรส่งเสริมให้มีการใช้ดุลพินิจที่รอบคอบและจัดสรรเวลาไว้อย่างเพียงพอที่ฝ่ายจัดการจะเสนอเรื่องและที่กรรมการจะอภิปรายปัญหาสำคัญกันอย่างรอบคอบโดยทั่วกัน กรรมการ

มีหน้าที่ต้องเข้าประชุมคณะกรรมการทุกครั้ง ยกเว้นกรณีที่มีเหตุผลพิเศษจริงๆ และควรเปิดเผยจำนวนครั้งที่กรรมการแต่ละคนเข้าประชุมคณะกรรมการในรายงานประจำปีด้วย

12) คณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการควรจัดให้มีคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ เพื่อช่วยศึกษาในรายละเอียดและกลั่นกรองงานตามความจำเป็นของสถานการณ์ โดยเฉพาะคณะอนุกรรมการตรวจสอบและคณะอนุกรรมการกำหนดค่าตอบแทน โดยกำหนดนโยบายและกรอบงานไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิก หน้าที่รับผิดชอบ การดำเนินการประชุมและการรายงานต่อคณะกรรมการ สมาชิกทุกคนหรือส่วนใหญ่ควรเป็นกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร และประธานอนุกรรมการควรเป็นกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร

13) ระบบการควบคุมและตรวจสอบภายใน

คณะกรรมการควรจัดทำระบบการควบคุมทั้งทางการเงิน การดำเนินงาน และการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน (Compliance Controls) ตลอดจนจัดการความเสี่ยงและการให้ความสำคัญกับสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าและรายการผิดปกติทั้งหลาย คณะกรรมการควรจัดให้มีงานตรวจสอบภายในแยกเป็นหน่วยงานหนึ่งของบริษัท

14) รายงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการควรทำรายงานอธิบายถึงความรับผิดชอบของตนในการจัดทำรายงานทางการเงิน โดยแสดงควบคู่กับรายงานของผู้สอบบัญชีในรายงานประจำปี รายงานของคณะกรรมการควรครอบคลุมในเรื่องสำคัญๆ ตามข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียนตามที่ตลาดหลักทรัพย์เสนอแนะ

15) ความสัมพันธ์กับผู้ลงทุน

คณะกรรมการควรดูแลให้มั่นใจว่าบริษัทได้เปิดเผยข้อมูลที่สำคัญของบริษัทอย่างถูกต้อง ทันเวลาและโปร่งใส โดยควรจัดให้มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบงานเกี่ยวกับ “ผู้ลงทุนสัมพันธ์” (Investor Relations) เพื่อเป็นตัวแทนในการสื่อสารกับผู้ลงทุนสถาบัน ผู้ถือหุ้น รวมทั้งนักวิเคราะห์ทั่วไป และภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการควรจัดหาทรัพยากรอย่างเพียงพอ เพื่อช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร

นอกจากนี้ หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2555 ประกอบด้วยหลักการต่างๆ และการปฏิบัติที่ดีสำหรับการกำกับดูแลกิจการ สามารถแบ่งได้เป็น 5 หมวด ดังนี้ 1. สิทธิของผู้ถือหุ้น 2. การปฏิบัติที่เท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้น 3. บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย 4. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส 5. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ซึ่งในส่วนนี้

ผู้วิจัยได้นำเสนอเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเท่านั้น ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

หลักการ

คณะกรรมการควบคุมดูแลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใสผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือ ข้อมูลสำคัญของบริษัทรวมถึงรายงานทางการเงินและข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงินต่างๆ ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯและตลาดหลักทรัพย์ฯ และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การทำหน้าที่ในรอบปีที่ผ่านมาของคณะกรรมการและคณะกรรมการชุดย่อย นโยบายการกำกับดูแลกิจการ นโยบายเกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคม และการปฏิบัติตามนโยบายต่างๆ ดังกล่าว เป็นต้น คุณภาพของรายงานทางการเงินเป็นเรื่องที่ผู้ถือหุ้นและบุคคลภายนอกให้ความสำคัญ คณะกรรมการจึงเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่แสดงในรายงานทางการเงินมีความถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป และผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีที่เป็นอิสระ

ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะเหมาะสมที่สุดในการทำหน้าที่ “โฆษก” ของบริษัท อย่างไรก็ดี คณะกรรมการอาจแต่งตั้งให้กรรมการท่านอื่นหรือผู้บริหารทำหน้าที่ดังกล่าวแทน โดยผู้ที่ได้รับแต่งตั้งควรทำหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง นอกจากนี้ คณะกรรมการควรจัดให้มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบงานเกี่ยวกับ “ผู้ลงทุนสัมพันธ์” เพื่อสื่อสารกับผู้ลงทุนและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ลงทุนสถาบัน ผู้ถือหุ้น นักวิเคราะห์และภาครัฐที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

แนวปฏิบัติที่ดี

1. นอกจากการเผยแพร่ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดและผ่านช่องทางของตลาดหลักทรัพย์ฯ แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปีแล้ว คณะกรรมการควรพิจารณาให้มีการเปิดเผยข้อมูลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษผ่านช่องทางอื่นๆ ด้วย เช่น เว็บไซต์ของบริษัท โดยควรปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

2. คณะกรรมการควรรายงานนโยบายการกำกับดูแลกิจการที่ได้ให้ความเห็นชอบไว้โดยสรุป และผลการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวผ่านช่องทางต่างๆ เช่น รายงานประจำปี และเว็บไซต์ของบริษัท เป็นต้น หากคณะกรรมการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคม ก็ควรเปิดเผยนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว

3. คณะกรรมการควรจัดให้มีรายงานความรับผิดชอบของคณะกรรมการต่อรายงานทางการเงินแสดงควบคู่กับรายงานของผู้สอบบัญชีในรายงานประจำปี

4. คณะกรรมการควรดูแลให้มีการเปิดเผยบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการและคณะกรรมการชุดย่อย จำนวนครั้งของการประชุม และจำนวนครั้งที่กรรมการแต่ละท่านเข้าร่วมประชุมในปีที่ผ่านมา และความเห็นจากการทำหน้าที่

5. นอกจากการเปิดเผยตามข้อกำหนดต่างๆ แล้ว คณะกรรมการควรเปิดเผยนโยบายการจ่ายค่าตอบแทนแก่กรรมการและผู้บริหารระดับสูงที่สะท้อนภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการแต่ละคน รวมทั้งรูปแบบหรือลักษณะของค่าตอบแทนด้วย ทั้งนี้ จำนวนเงินค่าตอบแทนที่เปิดเผย ควรรวมถึงค่าตอบแทนที่กรรมการแต่ละท่านได้รับจากการเป็นกรรมการของบริษัทย่อยด้วย

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

หลักการ

คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการ เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท คณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ กรรมการทุกคนควรเข้าใจเป็นอย่างดี ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการและลักษณะการดำเนินธุรกิจของบริษัท พร้อมทั้งจะแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเป็นอิสระและปรับปรุงตัวเองให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา กรรมการควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ระมัดระวังและรอบคอบ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบริษัทและเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้นทุกคน โดยได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน นอกจากนี้ กรรมการทุกคนควรอุทิศเวลาให้เพียงพอเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ เป็นหน้าที่ของกรรมการที่ต้องเข้าประชุมคณะกรรมการทุกครั้ง ยกเว้นมีเหตุผลพิเศษ

แนวทางปฏิบัติที่ดี

1. โครงสร้างคณะกรรมการ

คณะกรรมการควรกำหนดจำนวนกรรมการที่ควรจะมีและองค์ประกอบที่ควรจะเป็นของคณะกรรมการด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น คณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมด แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 คน นอกจากนี้ จำนวนกรรมการที่เหลือควรเป็นไปตามสัดส่วนอย่างยุติธรรมของเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นแต่ละกลุ่ม คณะกรรมการควรพิจารณาความเหมาะสมของการกำหนดคุณสมบัติของ “กรรมการอิสระ” เช่น ควรกำหนดให้เข้มงวดกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำของสำนักงานคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์และ

ตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือไม่ เพื่อให้กรรมการอิสระของบริษัทมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง
เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของบริษัท

ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่างกัน
คณะกรรมการควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการให้ชัดเจน
และเพื่อไม่ให้คนใดคนหนึ่งมีอำนาจโดยไม่จำกัด ควรแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธาน
กรรมการออกจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ

2. บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

2.1 คณะกรรมการควรทำหน้าที่พิจารณาและให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ
เกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท เช่น วิสัยทัศน์และภารกิจ กลยุทธ์ เป้าหมายทางการเงิน ความ
เสี่ยง แผนงานและงบประมาณ รวมทั้งกำกับควบคุมดูแลให้ฝ่ายจัดการดำเนินงานตามนโยบายและ
แผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 คณะกรรมการควรส่งเสริมให้จัดทำจรรยาบรรณธุรกิจที่เป็นลายลักษณ์อักษร
เพื่อให้กรรมการผู้บริหารและพนักงานทุกคนเข้าใจถึงมาตรฐานด้านจริยธรรมที่บริษัทใช้ในการ
ดำเนินธุรกิจ คณะกรรมการควรติดตามให้มีการปฏิบัติตามจรรยาบรรณดังกล่าวอย่างจริงจัง

2.3 คณะกรรมการควรพิจารณาเรื่องความขัดแย้งของผลประโยชน์อย่างรอบคอบ
การพิจารณาการทำรายการที่อาจมีความขัดแย้งของผลประโยชน์ควรมีแนวทางที่ชัดเจนและเป็นไป
เพื่อผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้นโดยรวมเป็นสำคัญ โดยที่ผู้มีส่วนได้เสียไม่ควรมีส่วนร่วม
ในการตัดสินใจ และคณะกรรมการควรกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับขั้นตอน
การดำเนินการและการเปิดเผยข้อมูลของรายการที่อาจมีความขัดแย้งของผลประโยชน์ให้ถูกต้อง
ครบถ้วน

2.4 คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายด้านการบริหารความเสี่ยง (Risk
Management Policy) ให้ครอบคลุมทั้งองค์กร โดยให้ฝ่ายจัดการเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายและ
รายงานให้คณะกรรมการทราบเป็นประจำ และควรมีการทบทวนระบบหรือประเมินประสิทธิผล
ของการจัดการความเสี่ยงอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และในทุกๆ ระยะเวลาที่พบว่าระดับความเสี่ยงมีการ
เปลี่ยนแปลงภายใต้ทิศทางที่กำหนด ซึ่งรวมถึงการให้ความสำคัญกับสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าและ
รายการผิดปกติทั้งหลาย

3. การประชุมคณะกรรมการ

บริษัทควรจัดให้มีกำหนดการประชุมคณะกรรมการเป็นการล่วงหน้า และแจ้งให้
กรรมการแต่ละคนทราบกำหนดการดังกล่าว เพื่อให้กรรมการสามารถจัดเวลาและเข้าร่วมประชุม
ได้ โดยจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการควรพิจารณาให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ และ

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการและลักษณะการดำเนินธุรกิจของบริษัท ในกรณีที่บริษัทไม่ได้มีการประชุมทุกเดือน บริษัทควรจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอให้คณะกรรมการทราบทุกเดือน เพื่อให้คณะกรรมการสามารถกำกับควบคุมและดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการได้อย่างต่อเนื่องและทันการ

4. การประเมินตนเองของคณะกรรมการ

คณะกรรมการควรประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเองเป็นประจำ เพื่อให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาผลงานและปัญหาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไป โดยควรกำหนดบรรทัดฐานที่จะใช้เปรียบเทียบกับผลปฏิบัติงานอย่างมีหลักเกณฑ์และควรประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โดยรวมและ/หรือเฉพาะในบางเรื่อง ซึ่งไม่ได้มุ่งที่กรรมการผู้ใดผู้หนึ่งเป็นรายตัว ส่วนการประเมินผลกรรมการเป็นรายบุคคลสามารถทำได้ แต่เป็นเรื่องละเอียดอ่อนจึงควรกระทำด้วยความระมัดระวังรอบคอบ

5. ค่าตอบแทน

ค่าตอบแทนของกรรมการควรจัดให้อยู่ในลักษณะที่เปรียบเทียบได้กับระดับที่ปฏิบัติอยู่ในอุตสาหกรรม ประสิทธิภาพ ภาระหน้าที่ ขอบเขตของบทบาทและความรับผิดชอบ (Accountability and Responsibility) รวมถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากกรรมการแต่ละคน กรรมการที่ได้รับมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น เช่น เป็นสมาชิกของคณะกรรมการ ชุ่ยย่อยควรได้รับค่าตอบแทนเพิ่มเติมที่เหมาะสมด้วย เป็นต้น

6. การพัฒนากรรมการและผู้บริหาร

คณะกรรมการควรส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้มีการฝึกอบรมและการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องในระบบการกำกับดูแลกิจการของบริษัท เช่น กรรมการ กรรมการตรวจสอบผู้บริหาร เลขานุการบริษัท เป็นต้น เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง การฝึกอบรมและให้ความรู้ อาจกระทำเป็นการภายในบริษัทหรือใช้บริการของสถาบันภายนอก และคณะกรรมการควรจัดให้มีโครงการสำหรับพัฒนาผู้บริหาร โดยให้กรรมการผู้จัดการรายงานเป็นประจำทุกปีถึงสิ่งที่ได้ทำไปในช่วงปี และควรพิจารณาควบคู่กันไปเมื่อพิจารณาแผนสืบทอดงาน

2.4 ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีสำคัญและนำมาอธิบายการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินตามข้อบังคับของกฎหมายตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory) ใช้อธิบายการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับหรือตามกฎหมาย และทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ใช้อธิบายเหตุผลของความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

2.4.1 ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory)

เพื่อใช้อธิบายการเปิดเผยข้อมูล ทฤษฎีความชอบธรรมเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทกับความคาดหวังของสังคม การเปิดเผยข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การดำเนินงานในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อรักษาความถูกต้อง โดยบริษัทพยายามให้มั่นใจว่าบริษัทดำเนินงานภายในขอบเขตและบรรทัดฐานของสังคม โดยบริษัทต้องตอบสนองความต้องการของสังคมที่มีความหลากหลายได้ ซึ่งความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียต่อบริษัทกลายเป็นนโยบายการเปิดเผยข้อมูลของฝ่ายจัดการ (Craig & Michaela, 2006) ดังนั้นบริษัทจึงควรกำหนดกลยุทธ์ความชอบธรรมและมีทางเลือกในการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของสังคม แม้แต่ทางเลือกของแม่บทการบัญชีที่เกี่ยวกับความต้องการเพิ่มความถูกต้องให้กับบริษัท

งานวิจัยส่วนใหญ่มีการนำทฤษฎีความชอบธรรมไปอธิบายการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่มีบางงานวิจัยที่ได้นำทฤษฎีความชอบธรรมนี้ไปใช้อธิบายการรายงานข้อมูลของบริษัทตามแม่บทการบัญชี ในการศึกษาความสัมพันธ์ที่สำคัญของผู้ถือหุ้นและการเปิดเผยข้อมูลเพื่ออธิบายพฤติกรรมกรรมการรายงานข้อมูลทางการเงินของบริษัท

2.4.2 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

เพื่อใช้อธิบายเหตุผลถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยทฤษฎีตัวแทนได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวการ (Principal) และตัวแทน (Agent) ภายใต้เงื่อนไขหรือสัญญาที่มีต่อกัน ระบุลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวการกับตัวแทนนั้น กล่าวคือ เมื่อตัวการ (Principal) ในที่นี้คือผู้ถือหุ้น ว่าจ้างตัวแทน (Agent) มาเพื่อทำการบริหารจัดการภายใต้วัตถุประสงค์ที่มุ่งก่อให้เกิดมูลค่าสูงสุดต่อกิจการ ซึ่งแน่นอนว่าสิ่งที่สะท้อนถึงมูลค่าเพิ่มขององค์กรและประสิทธิภาพการทำงานของตัวแทนนั้นย่อมมองได้จากงบการเงิน รายงานประจำปี หรือข่าวสารอื่นๆ ที่เผยแพร่ออกสู่สาธารณชน (ฐิติมา กิ่งแก้ว, 2555, น.6)

สิ่งสำคัญอันเป็นที่มาของการกำกับดูแลกิจการที่คืบคลาน เริ่มต้นมาจากการที่บริษัทมีการบริหารจัดการที่ใช้ระบบตัวแทนในการดำเนินการหรือที่เรียกกันว่า ทฤษฎีตัวแทน (Agency

Theory) ที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นให้เข้ามาบริหารจัดการกิจการ บทบาทของตัวแทนเหล่านี้อยู่ในรูปของกรรมกรที่ทำหน้าที่กำหนดกลยุทธ์ให้กับองค์กรเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หลักและได้ทำหน้าที่ว่าจ้างผู้จัดการให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติการอีกทีหนึ่ง ซึ่งโดยปกติแล้ว หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความสามารถและมีความซื่อสัตย์สุจริต ก็จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระยะยาวแก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย หากแต่ในความเป็นจริง ระบบตัวแทนนั้นยังคงมีปัญหาเกิดขึ้น ดังที่เราได้พบเห็นทั้งในกรณีของประเทศไทยและต่างประเทศ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงได้มีการสนับสนุนให้เกิดแนวทางการกำกับดูแลกิจการที่ดีและได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องเพื่อการแก้และ/หรือลดปัญหาของตัวแทน

ปัญหาตัวแทนในการดำเนินการ เป็นปัญหาขัดแย้งของตัวแทนที่เกิดจากการรับรู้ข่าวสารไม่เท่าเทียมกัน โดยที่ผู้จัดการเป็นตัวแทนและผู้ถือหุ้นเป็นตัวการ โดยผู้ถือหุ้นจะให้อำนาจแก่ผู้จัดการในการบริหารงานของบริษัท และอาจนำมาซึ่งปัญหาทางด้านจริยธรรมที่ว่า ผู้จัดการจะบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเป็นหลัก โดยเฉพาะในบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้ขาดการควบคุมดูแลเนื่องจากผู้ถือหุ้นแต่ละคนต่างคิดว่าคนอื่น ๆ จะช่วยกันตรวจสอบดูแล ทว่าคนอื่นก็คิดแบบเดียวกัน จึงกลายเป็นโอกาสที่ผู้จัดการจะสามารถดำเนินการผิดวัตถุประสงค์ของบริษัท และละเลยความเสี่ยงที่ผู้ถือหุ้นมีโอกาสเผชิญไป การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท จึงอาจเป็นเพียงการกระทำตามข้อกำหนดหรือการกระทำที่ยึดแบบแผน (Ritualism) เพียงอย่างเดียว (Gibbins, Richardson & Waterhouse, 1992) ซึ่งการยึดแบบแผน คือการยึดในข้อบัญญัติที่กำหนดเป็นบรรทัดฐานในการวัดและเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ขณะเดียวกันผู้จัดการก็อาจเปิดเผยข้อมูลในลักษณะฉกฉวยโอกาส (Opportunism) ซึ่งเป็นแนวทางที่บริษัทจะมองหาช่องทางที่จะสร้างข้อได้เปรียบในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ซึ่งจากปัญหาของตัวแทน (Agency Theory) เราจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารอาจมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือมองหาโอกาสที่จะฉกฉวยผลประโยชน์จากอิสระในอำนาจการตัดสินใจที่มีอยู่ เพราะการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทนั้นก็อาจส่งผลกระทบต่อทางลบ กล่าวคือ ข้อมูลที่เปิดเผยนั้นอาจเป็นประโยชน์ต่อคู่แข่งในอุตสาหกรรม เป็นต้น การเปิดเผยข้อมูลจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารทำการพิจารณาถึงต้นทุนเทียบกับผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) สำหรับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ หากการเปิดเผยข้อมูลสู่ตลาดสามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์มากกว่าการที่คู่แข่งได้ประโยชน์จากข้อมูลของบริษัท ผู้บริหารจึงตัดสินใจเลือกการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพมากขึ้น จึงเป็นไปได้ว่ายังคงมีข้อมูลอื่นที่บริษัทสามารถเปิดเผยเพิ่มเติมและเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของนักลงทุน และด้วยการได้รับข้อมูลเพิ่มเติมของนักวิเคราะห์จะทำให้สามารถคาดการณ์กำไรได้ดียิ่งขึ้น Lakhali (2007) ดังนั้น

ความสำคัญของการมีกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดี จึงเป็นเครื่องมือที่น่าสนใจว่าจะสามารถช่วยให้บริษัทมีความสนใจเพิ่มมากขึ้นในการเปิดเผยข้อมูลหรือไม่ การกำกับดูแลกิจการที่ดีจึงถูกพิจารณาให้เป็นกลไกหนึ่งในการที่จะใช้แก้ปัญหาตัวแทนในการดำเนินการของบริษัท ซึ่งสามารถเห็นได้จากการมีระบบในการควบคุม ตรวจสอบดูแลที่ดีจากโครงสร้างของคณะกรรมการต่างๆ ที่ได้มีการจัดตั้งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมายและทฤษฎีตัวแทนมาใช้ในการวิจัย เพื่ออธิบายถึงเหตุจูงใจในด้านการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานที่มีความสำคัญตามที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนดในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของ ผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในอดีตการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน แม้จะมีการบังคับใช้มาตรฐานเดียวกับ โดยจากงานวิจัยของ S.J.GRAY ในปี 1978 ได้ศึกษาการใช้มาตรฐาน Segment reporting ใน EEC (European Economic Community) พบว่ามีความแตกต่างของการเปิดเผยข้อมูลระหว่างบริษัทในสหราชอาณาจักรกับประเทศอื่นใน EEC อย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในประเทศเดียวกันก็ยังมี ความแตกต่างกัน ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีทั่วโลกนำมาสู่การศึกษาการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินหรือ IFRS มาปฏิบัติในประเทศไทย โดยที่ผ่านมามีการศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานข้อมูลตามส่วนงานตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 จากนั้นมีการศึกษาการเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 50 ซึ่งนำมาใช้แทนฉบับที่ 24

นวพร พงษ์ตันฑกุล (2546) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการเป็นเจ้าของกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยโครงสร้างการเป็นเจ้าของเกี่ยวกับการถือหุ้นแบบกระจุกตัวและองค์ประกอบของผู้ถือหุ้น ผลการศึกษาพบว่าการกระจุกตัวของการถือหุ้นซึ่งวัดจากการถือหุ้นสูงสุด 5 อันดับแรกมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจและการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมด ส่วนองค์ประกอบของผู้ถือหุ้นพบว่า การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นภายในซึ่งวัดจากการถือหุ้นของกรรมการและผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ การเปิดเผยข้อมูลโดยข้อกำหนดและการเปิดเผยข้อมูลโดยรวมทั้งหมด ในขณะที่การถือหุ้นของสถาบันมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเปิดเผยข้อมูลทั้ง 3 ประเภท สำหรับข้อมูลที่เปิดเผยในรายงาน

ทางการเงินของบริษัทตัวอย่าง ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ถือหุ้นภายนอก โดยการเปิดเผยข้อมูลในทางปฏิบัติของบริษัทมีระดับต่ำกว่าการเปิดเผยข้อมูลสำหรับผู้ถือหุ้นต้องการ

ศนิพร จันทรสถาพร (2546) ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ตรวจสอบภายในของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 300 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีโควต้า ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในมีความเห็นว่าการคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทได้บรรลุผลสำเร็จ และคณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของบริษัทมากกว่าการจัดตั้งเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งปัจจัยที่สนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิผลในการกำกับดูแลแบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ ปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ และบทบาทหน้าที่การเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ 2) ปัจจัยด้านอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร ได้แก่ ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน โดยพิจารณาจากด้านอำนาจการให้คำแนะนำ ซึ่งจากปัจจัยด้านความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า คณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่มีสมาชิกที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการบริหารการเงินโดยเฉลี่ยบริษัทละ 1 คน โดยคณะกรรมการตรวจสอบมีสมาชิกที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการบริหารการเงินสูงสุด 4 คน ต่ำสุด 0 คนหรือไม่มีเลย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการบริหารการเงิน จะมีผลต่อความสำเร็จในการกำกับดูแลกิจการ

อลิสรา ผลาวรรณ (2547) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 175 บริษัท โดยใช้ข้อมูลปี 2545 ผลการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในระดับที่ค่อนข้างสูง แต่บริษัทมีความสนใจที่จะเปิดเผยข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมอยู่ในระดับต่ำ คุณลักษณะที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลจากการศึกษานี้ ได้แก่ ขนาดของบริษัท การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ อายุการดำเนินงาน สภาพคล่องทางการเงิน และประเภทผู้สอบบัญชี โดยขนาดของบริษัทและประเภทของผู้สอบบัญชีเป็นคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์ทางบวก

กับระดับการเปิดเผยข้อมูล แต่การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ อายุการดำเนินงาน และสภาพคล่องทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล

เพ็ญประภา นิมิตร (2548) ศึกษาการวิจัยเชิงประจักษ์และการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นพื้นฐานของรายการขึ้นค่าโดยข้อกำหนด และระดับการเปิดเผยข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยโดยความสมัครใจ และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน โดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลแบบไม่ถ่วงน้ำหนักวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แทนด้วยความครอบคลุมในรายละเอียดของการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม โดยข้อกำหนดและโดยความสมัครใจ เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานทางการเงินและส่งแบบสอบถามไปยังคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 200 บริษัท จากนั้นจึงทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยความเป็นอิสระ ความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงิน จำนวนสมาชิก และจำนวนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยขนาดของบริษัท ความสามารถในการทำกำไร แหล่งเงินทุน และประเภทของสำนักงานสอบบัญชี ผลการศึกษาพบว่าจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยรวมและโดยข้อกำหนด ส่วนความเป็นอิสระ ความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงิน และจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม โดยข้อกำหนด และโดยความสมัครใจ

เสาวลักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล (2549) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2548 รวม 292 บริษัท ผลการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานตามที่มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 50 กำหนดไว้ค่อนข้างน้อย โดยบริษัทส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานหลัก แต่ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานรอง ลักษณะของบริษัทที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน คือ ขนาดของบริษัท และส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย โดยขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานนั้นทั้งการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานหลักและการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานรอง และส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อยมีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานรองเท่านั้น

ปทุมทริกา โบกกระฉิย (2549) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ความเชี่ยวชาญของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย คุณวุฒิการศึกษา และการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งปัจจุบันในบริษัท และความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนฯ ในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ในปี 2547-2548 การศึกษาครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) ผลการศึกษาพบว่า คุณวุฒิการศึกษาและการได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชีของผู้บริหาร และความรู้ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรของบริษัท

แนวดี รัตนะเหลี่ยม (2553) ได้มีการศึกษาแนวโน้มการเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน ภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ส่วนงานปฏิบัติงาน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้ข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ประจำปี 2552 พบว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 14 อยู่ในระดับไม่มาก โดยส่วนใหญ่จะเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานเป็นตัวเลขทางการเงิน ไม่ครบทุกรายการตามข้อกำหนดของมาตรฐาน โดยเฉพาะในรายการค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับการเปิดเผยที่ได้ศึกษาไว้ในปี 2547 พบว่าบริษัทมีแนวโน้มการเสนอข้อมูลจำแนกตามส่วนงานเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับ IFRS 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงาน พบว่าในปัจจุบันบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการเตรียมตัวที่จะปรับใช้ IFRS 8 พอสมควร โดยมีบริษัทที่สามารถปฏิบัติตาม IFRS 8 ล่วงหน้าจำนวน 30 บริษัท อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลในปัจจุบันกับ IFRS 8 พบว่า ยังมีข้อแตกต่างในเรื่องการเปิดเผยเกี่ยวกับข้อมูลที่ IFRS 8 กำหนดไว้เพิ่มเติม

สิทธธ ภูมิวัฒน์ (2553) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลลัพธ์ที่ได้จากการพิจารณาในส่วนของการแยกกันของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ อำนาจควบคุมของฝ่ายบริหาร ขนาดของบริษัท และความสามารถในการทำกำไร พบว่ามีความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อความสมัครใจเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการกำกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีต่อบริษัทและเป็น

หลักฐานเชิงประจักษ์แก่การพิจารณาออกข้อกำหนดให้เอื้อต่อกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อันจะมีผลให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย มีโอกาสได้รับประโยชน์มากขึ้นต่อไปในอนาคต

ไพริน ใจทัก (2555) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการจัดการกำไร เน้นศึกษาประเด็นโครงสร้างคณะกรรมการและสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทของคณะกรรมการและผู้บริหาร ซึ่งทำการวิจัยเชิงประจักษ์ ใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2553 โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายงานประจำปี ทำการวิเคราะห์ผลโดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในการทดสอบความสัมพันธ์ โดยวัดการจัดการกำไรจากรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจผู้บริหาร ปัจจัยที่มุ่งเน้นศึกษา ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนกรรมการอิสระ การแยกระหว่างบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการกับประธานเจ้าหน้าที่บริหาร การดำรงตำแหน่งกรรมการหลายบริษัทของกรรมการ และสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทของคณะกรรมการและผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่า การแยกระหว่างบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการกับประธานเจ้าหน้าที่บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร พบจำนวนบริษัทที่กรรมการอิสระดำรงตำแหน่ง และสัดส่วนความเป็นเจ้าของบริษัทของคณะกรรมการและผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการจัดการกำไร นอกจากนี้ยังพบตัวแปรควบคุมซึ่งประกอบด้วย ความเสี่ยงทางการเงิน ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ความสามารถในการทำกำไรและประเภทอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการกำไร จากผลการศึกษาที่นักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินทั่วไปควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการกำไรของกิจการ รวมถึงการส่งเสริมบทบาทของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ จะช่วยผลักดันให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีขึ้นได้

Fama and Jensen (1983) กล่าวว่าหากผู้จัดการใหญ่และประธานคณะกรรมการเป็นบุคคลเดียวกันจะส่งผลเสียทำให้คณะกรรมการมีความเป็นอิสระลดลง ซึ่งจะส่งผลเสียต่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ หรือเรียกได้ว่าเกิดความล้มเหลวของระบบควบคุมภายในของบริษัท โดยสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทนที่เชื่อว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นจะถูกปกป้องเมื่อมีการแยกความรับผิดชอบของผู้จัดการใหญ่และประธานคณะกรรมการให้เป็นคนละคน

Bradbury (1992) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน โดยสมัครใจกับลักษณะเฉพาะของบริษัทต่างๆ ที่จดทะเบียนในประเทศนิวซีแลนด์ และมีการดำเนินงานในหลายส่วนงาน จำนวน 29 บริษัท โดยตัวแปรที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย ขนาดบริษัท โครงสร้างเงินทุน การจดทะเบียนในตลาดสากล สัดส่วนในที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และความผัน

แปรของกำไร ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับขนาดบริษัท และโครงสร้างเงินทุน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการจดทะเบียนในตลาดสากล สัดส่วนในที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และความผันแปรของกำไร

McKinnon and Dalimunthe (1993), Aitken, Hooper and Pickering (1997) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้บริษัทจดทะเบียนในประเทศออสเตรเลีย จำนวน 65 บริษัท สมัครใจที่จะเปิดเผยข้อมูลจำแนกตามส่วนงาน โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ขนาดบริษัท โครงสร้างเงินทุน ส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย การกระจายตัวของการถือหุ้น ประเภทอุตสาหกรรม และกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรมที่แตกต่าง และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบลอจิสติก (Logistic Regression) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี สำหรับปี 1984 ซึ่งเป็นปีก่อนที่ AAS16 จะกำหนดให้เปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานในปี 1985 และพบว่ามีเพียง 15 บริษัทเท่านั้นที่มีการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานโดยสมัครใจ ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจที่มีนัยสำคัญอย่างมากที่กระตุ้นให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานคือ ขนาดบริษัท ส่วนของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย และบริษัทที่ดำเนินงานอยู่ในอุตสาหกรรมน้ำมันและเหมืองแร่

Herrmann and Thomas (1996) ศึกษาเพื่อให้มีการวิเคราะห์การปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานของบริษัทในสหภาพยุโรป (European Union: EU) และเพื่อระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานของบริษัทจำนวน 233 บริษัทจาก 10 ประเทศในสหภาพยุโรป โดยคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานกำหนดจากจำนวนของรายการทางการเงินที่เปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน โดยแยกวิเคราะห์เป็นรายงานของส่วนงานธุรกิจ และรายงานของส่วนงานภูมิศาสตร์ ซึ่งแรงจูงใจที่คาดว่า มีอิทธิพลต่อคุณภาพของรายงานตามส่วนงานคือ ประเทศ ขนาดบริษัท ประเภทอุตสาหกรรม และการจดทะเบียนในตลาดต่างประเทศ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพของรายงานตามส่วนงานมีนัยสำคัญกับประเทศ ส่วนขนาดบริษัทพบกว่าบริษัทขนาดใหญ่จะเปิดเผยรายการในส่วนงานธุรกิจหรือส่วนงานภูมิศาสตร์มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก และการจดทะเบียนในต่างประเทศมีนัยสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลในส่วนงานภูมิศาสตร์เท่านั้น

Stephen (1998) ได้ศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะของบริษัทต่อการเปิดเผยและการรายงานข้อมูลตามข้อบังคับ (Mandatory Disclosure and Reporting) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ซิมบับเว (Zimbabwe) ในปี ค.ศ. 1994 จำนวน 49 บริษัท เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี โดยใช้แบบเก็บข้อมูลดัชนีการเปิดเผยข้อมูล ใช้การวิเคราะห์แบบความถดถอยเชิงพหุ (Multivariate regression models) ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ขนาดบริษัท คุณภาพของผู้สอบบัญชี โครงสร้างการเป็นเจ้าของ ประเภทอุตสาหกรรม อายุการดำเนินงาน ความร่วมมือของบริษัทข้าม

ชาติ ความสามารถในการทำกำไร สภาพคล่อง ผลการศึกษาพบว่า ขนาดบริษัท โครงสร้างการเป็น
เจ้าของ อายุการดำเนินงาน ความร่วมมือบริษัทข้ามชาติและความสามารถในการทำกำไรมีอิทธิพล
อย่างมีนัยสำคัญต่อการเปิดเผยและการรายงานทางการเงินตามข้อบังคับ ส่วนคุณภาพของผู้สอบ
บัญชี ประเภทอุตสาหกรรม และสภาพคล่อง ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Charles and Bikki (2000) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการอิสระภายนอก
และการควบคุมแบบครอบครัวกับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินในประเทศฮ่องกง โดยกรรมการ
อิสระภายนอกวัดจากสัดส่วนของกรรมการอิสระ และโครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบครอบครัววัด
จากสัดส่วนกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินในบริษัทที่ไม่มี
โครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบครอบครัวมากกว่าบริษัทที่มีโครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบ
ครอบครัว โดยมีตัวแปรควบคุม คือ กำไรก่อนรายการพิเศษต่อยอดขายสุทธิ อัตราส่วนตอบแทนต่อ
ส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน สินทรัพย์รวม ยอดขายสุทธิ มูลค่า
ตลาดของหุ้นสามัญ ประเภทผู้สอบบัญชี และปี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 87 บริษัทขนาดใหญ่ ใช้ข้อมูล
2 ปี คือ 1993 และ 1994 เพราะตั้งแต่ 31 ธันวาคม 1994 ฮ่องกงบังคับให้บริษัทจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์มีคณะกรรมการอิสระภายนอกอย่างน้อย 2 คน ใช้สถิติ Regression model และเปียร์สัน
(Pearson) ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการอิสระภายนอกกับการ
เปิดเผยข้อมูลทางการเงินจากกลุ่มตัวอย่าง 87 บริษัทขนาดใหญ่ แบ่งกลุ่มเปรียบเทียบกันระหว่าง
บริษัทที่มีการควบคุมหรือโครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบครอบครัวและบริษัทที่ไม่มีการควบคุม
หรือโครงสร้างการเป็นเจ้าของแบบครอบครัว พบว่า กรรมการอิสระภายนอกมีความสัมพันธ์เชิง
บวกกับการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ยังพบว่าการมีโครงสร้างหรือการควบคุมแบบครอบครัวทำให้
ความสัมพันธ์ดังกล่าวอ่อนลง นั่นคือมีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินลดลง

Ho and Wong (2001) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ
กับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฮ่องกง โดยศึกษา
เกี่ยวกับจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระ
ของคณะกรรมการตรวจสอบ การควบคุมตำแหน่งกรรมการบริการและประธานบริษัท และสัดส่วน
ผู้บริหารแบบครอบครัว และเก็บข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลตามความ
สมัครใจแบบถ่วงน้ำหนัก พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อ
การเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ และสัดส่วนการบริหารแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบ
ต่อการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ

Klein (2002) ได้ศึกษาประเด็นของลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบและ
กรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการปรับแต่งผลการดำเนินงานในแต่ละบริษัท โดยใช้ตัวแปร

เกี่ยวกับลักษณะของกรรมการตรวจสอบและกรรมการบริษัท ได้แก่ จำนวนของคณะกรรมการบริษัทและกรรมการตรวจสอบที่มาจากบุคคลภายนอก ซึ่งแสดงถึงความเป็นอิสระของกรรมการบริษัทและกรรมการตรวจสอบ โดยใช้ข้อมูลจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ S&P 500 จำนวน 692 บริษัท สำหรับช่วงระยะเวลาที่ศึกษา คือ ค.ศ. 1992-1993 และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ Regression cross-section พบผลลัพธ์ที่เป็นบวกจากการเพิ่มขึ้นของคณะกรรมการอิสระรวมถึงการลดการทุจริตของงบการเงิน และทำให้คุณภาพผู้สอบบัญชีดีขึ้น ผลการศึกษานี้พบว่า การสนับสนุนของคณะกรรมการอิสระต่อการเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน โดยสมัครใจจะมีประสิทธิภาพสำหรับบริษัทที่มีการถือหุ้นโดยผู้บริหารต่ำ แต่ไม่ได้ผลสำหรับบริษัทที่มีการกระจุกตัวของถือหุ้น เนื่องจากลักษณะการถือหุ้นที่มีการกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่จะทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีอำนาจที่จะเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันกับตนหรือเป็นตัวแทนของตนขึ้นมาเป็นกรรมการและผู้บริหารได้ ทำให้คณะกรรมการบริษัทในประเทศแถบเอเชีย ที่มักมีการถือหุ้นแบบกระจุกตัว ถูกควบคุมโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ซึ่งรวมถึงบริษัทในประเทศไทยด้วย

Prather-Kinsey and Meek (2002) กล่าวว่ามาตรฐานการบัญชีเรื่องการเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานฉบับปรับปรุงใหม่ (IAS 14 Revised) เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างมากกับการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดของรายงานตามส่วนงาน โดยวัตถุประสงค์การในศึกษา คือ เพื่อระบุผลกระทบของมาตรฐานฉบับปรับปรุงใหม่ในทางปฏิบัติของการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานของบริษัทที่อ้างอิงกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) จำนวน 211 บริษัท จากการศึกษาพบว่าผลกระทบจากข้อกำหนดตามมาตรฐานฉบับใหม่มีความหลากหลายและบริษัทตอบสนองกับมาตรฐานฉบับใหม่เพียงบางส่วน โดยไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดทั้งหมด สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. มาตรฐานฉบับใหม่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลในส่วนงานธุรกิจ และไม่พบการขาดทุนจากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว นอกจากนั้นบางรายการที่กำหนดให้เปิดเผยตามมาตรฐานฉบับปรับปรุงใหม่ได้มีการเปิดเผยเรียบร้อยแล้วภายใต้มาตรฐานฉบับเดิม อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจมีการปฏิบัติเพียงกลุ่มน้อยเท่านั้น
2. จำนวนของรายงานตามส่วนงานธุรกิจ และส่วนงานภูมิศาสตร์มีขอบเขตเพิ่มขึ้น ตามข้อกำหนดของมาตรฐานฉบับใหม่
3. เนื้อหาสาระไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานฉบับใหม่ พบการเพิ่มขึ้นในจำนวนของการเปิดเผยส่วนงานหลักและส่วนงานรอง และมีขอบเขตเพิ่มขึ้นในรายงานตามส่วนงานธุรกิจ แต่ก็พบว่าเนื้อหาสาระไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานฉบับใหม่

4. ผู้สอบบัญชีระดับ Big 5 ถือเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดในการอธิบายถึงการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐานฉบับใหม่ โดยการปฏิบัติตามข้อกำหนดของการรายงานตามส่วนงานหลัก พบว่ามีการปฏิบัติตามมากกว่าสำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดต่างประเทศ และบริษัทในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ส่วนการปฏิบัติตามข้อกำหนดตามส่วนงานรอง พบว่ามีการปฏิบัติตามมากกว่าสำหรับบริษัทขนาดใหญ่ และบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรม Capital Equipment Industry อย่างไรก็ตามการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐานฉบับใหม่โดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะการรายงานตามส่วนงานรอง

Birt, Bison, Smith and Whaley (2003) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานโดยสมัครใจ ในการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบลอจิสติก (Logistic Regression) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยทดสอบกับบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศออสเตรเลียที่จัดอันดับ 500 บริษัทแรกสำหรับปี 2001 ภายใต้มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานฉบับก่อนปรับปรุง จำนวน 263 บริษัทและปี 2002/2003 ภายใต้มาตรฐานที่ปรับปรุงแล้วจำนวน 276 และ 286 บริษัทตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 825 บริษัท โดยแบ่งตัวแปรตามเป็นการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานโดยสมัครใจ และการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานตามข้อกำหนดขั้นต่ำภายใต้มาตรฐานฉบับเดิมและฉบับที่แก้ไขใหม่ ผลการศึกษาสำหรับตัวแปรที่ใช้โดยทั่วไปพบว่า การกระจายตัวของหุ้น ผลตอบแทนหลักทรัพย์ และขนาดบริษัทมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานโดยสมัครใจ และเมื่อเพิ่มตัวแปรใหม่เข้าไปทดสอบกับตัวแปรที่ใช้ทดสอบโดยทั่วไปพบว่า ตัวแปรใหม่แสดงถึงสถานะแวดล้อมภายในและภายนอกของบริษัท การกระจายตัวของหุ้น ผลตอบแทนหลักทรัพย์ และขนาดบริษัทมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานโดยสมัครใจ

Gul and Leung (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างผู้บริหารในรูปแบบการควบคุมตำแหน่งประธานกรรมการบริษัทและผู้จัดการใหญ่ สัดส่วนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกในคณะกรรมการบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ ปี 1996 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอย (Regression analysis) จากบริษัทในฮ่องกงจำนวน 385 บริษัท พบว่าการควบคุมตำแหน่งของประธานกรรมการและผู้จัดการใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจในระดับต่ำกว่าบริษัทที่ไม่ได้ควบคุมตำแหน่ง และพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างสัดส่วนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกกับการเปิดเผยข้อมูล

Leung and Horwitz (2004) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของผู้ถือหุ้นกับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานโดยสมัครใจ เพื่อเป็นตัวแทนของความโปร่งใสของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฮ่องกง จำนวน 376 บริษัท สำหรับปี 1996 โดยแบ่งการเปิดเผยข้อมูล

ตามส่วนงานออกเป็นบริษัทที่เปิดเผยเกินกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำและบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดขั้นต่ำตามมาตรฐานการนำเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน (SSAP 26 Segment Reporting) และได้ศึกษาเพิ่มเติมในสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานโดยสมัครใจ กล่าวคือ คณะกรรมการอิสระถือว่ามีความสำคัญในการปกป้องสิทธิของผู้ถือหุ้น เพราะคณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้บริหาร และควบคุมให้ผู้บริหารปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกคน

Akhtaruddin (2005) ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับของบริษัทจดทะเบียนในประเทศบังคลาเทศ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับ ในปี 1999 จำนวน 94 บริษัท ไม่รวมบริษัทในกลุ่มการเงิน ประกันภัย ซึ่งคุณลักษณะของบริษัท ได้แก่ ขนาดบริษัท อายุการดำเนินงาน ประเภทอุตสาหกรรม ความสามารถในการทำกำไร ผลการศึกษาพบว่าโดยทั่วไปบริษัทไม่ได้ตอบสนองอย่างเพียงพอในการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับ โดยเฉลี่ยพบว่าบริษัทมีการเปิดเผย 44% ของรายการข้อมูล ซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าบริษัทไม่ได้เปิดเผยหรือปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งอายุการดำเนินงานเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับ และขนาดของอุตสาหกรรมสนับสนุนเล็กน้อยสำหรับการเปิดเผยข้อมูล ความสามารถในการทำกำไรไม่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูล

Andrea and Ya-wen (2008) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบนอินเทอร์เน็ต (Internet financial reporting: IFR) กลุ่มตัวอย่างจาก NASDAQ ปี 2003 จำนวน 583 บริษัทโดยวัดการกำกับดูแลกิจการด้วยสิทธิผู้ถือหุ้น โครงสร้างความเป็นเจ้าของ องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท คือความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท การควมตำแหน่งประธานกรรมการและเจ้าหน้าที่บริหาร และคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ คือความรู้ความเชี่ยวชาญทางการเงิน มีการพัฒนาดัชนีการเปิดเผยข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตของบริษัทจากรูปแบบการนำเสนอ เนื้อหาสาระของข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแลกิจการ ผลการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีสิทธิผู้ถือหุ้นต่ำ มีร้อยละคณะกรรมการอิสระและคณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการเงินสูงจะส่งผลให้มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบนอินเทอร์เน็ตสูง นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบนอินเทอร์เน็ตที่แปรผันตามขนาดบริษัท

Wan-Hussin (2009) ได้ศึกษาผลกระทบของโครงสร้างบริษัทแบบครอบครัวและองค์ประกอบของคณะกรรมการต่อความโปร่งใสขององค์กรของการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในประเทศมาเลเซีย ตั้งสมมติฐานว่าบริษัทแบบครอบครัว (Family firms) สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ และสัดส่วนกรรมการอำนวยการที่ได้ถูกยอมรับ จะมีการปฏิบัติตาม FRS 114

ก่อนที่จะมีการบังคับใช้ โดยก่อนการบังคับใช้ถ้ามีการใช้ให้ค่าเป็น 0 ถ้านำมาปฏิบัติบางส่วนให้ค่าเป็น 1 ถ้าไม่ให้ค่าเป็น 2 มีตัวแปรควบคุม 6 ตัวแปร คือ ขนาดบริษัท การก่อก่อนนี้ ยอดรวมของการถือหุ้นจาก 4 อันดับแรกของสถาบันนักลงทุน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ขนาดคณะกรรมการผู้บริหารที่เป็นชาวมาเลเซียและจีน เก็บข้อมูลจากรายงานประจำปีตั้งแต่ก่อนหรือใน 31 ธันวาคม 2001 ผลการศึกษาแสดงว่าสัดส่วนสมาชิกครอบครัวและสัดส่วนกรรมการอำนวยการที่ได้ถูกยอมรับที่สูงกว่าจะมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานมากกว่า นั่นคือบริษัทครอบครัวจะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่า ส่วนสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระและการถือหุ้นจาก 4 อันดับแรกของสถาบันนักลงทุนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

Talha, Sallehuddin and Fallatah (2008) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรายงานข้อมูลตามส่วนงานของบริษัทจดทะเบียนในประเทศมาเลเซีย ในปี 2006 จำนวน 451 บริษัท เก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าขนาดของบริษัท ผลการดำเนินงาน และการเป็นสมาชิกอุตสาหกรรมมีนัยสำคัญต่อการเปิดเผยข้อมูล โดยบริษัทขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก เนื่องจากมีโครงสร้างที่สนับสนุนให้การสื่อสารภายในองค์กรมีประสิทธิภาพ การเปิดเผยของบริษัทที่มีผลการดำเนินงานดีจะมีความเสี่ยงในการสูญเสียความได้เปรียบในการแข่งขัน บริษัทจึงต้องมีการพิจารณาในการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น และการเป็นสมาชิกอุตสาหกรรมมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากแต่ละอุตสาหกรรมมีความเจริญเติบโตผลตอบแทนและความเสี่ยงที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกยังมีการใช้มาตรฐานการบัญชีที่แตกต่างกัน คือ IAS กับ U.S. GAAP ซึ่งทำให้งบการเงินมีข้อแตกต่างและไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้อย่างสมบูรณ์

Chau and Gray (2010) ศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างแบบครอบครัว ความอิสระของคณะกรรมการบริษัท ตลอดถึงความอิสระของผู้จัดการใหญ่ กับระดับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในฮ่องกง โดยเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี 2002 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฮ่องกง ไม่รวมบริษัทที่เป็นธนาคารและสถาบันการเงินอื่นๆ ใช้วิธีกลุ่มสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 273 บริษัท มีพัฒนาการดำเนินการเพื่อเก็บข้อมูล โครงสร้างแบบครอบครัวใช้ร้อยละของการถือหุ้นของบุคคลที่เป็นครอบครัวเดียวกัน วัดความเป็นอิสระของประธานกรรมการด้วยการไม่ควมตำแหน่งอื่น และวัดความเป็นอิสระของผู้จัดการใหญ่ด้วยสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นอิสระ ผลการศึกษาพบว่าร้อยละการถือหุ้น โดยบุคคลครอบครัวเดียวกันมีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลในทิศทางเดียวกันคือ ถ้าร้อยละการถือหุ้น โดยบุคคลในครอบครัวเดียวกันอยู่ในระดับต่ำ (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25%) จะทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลในระดับต่ำ แต่หากมีการถือหุ้น โดยบุคคลในครอบครัวเดียวกัน

ในระดับสูง (มากกว่า 25%) จะทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลในระดับสูงเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า การแต่งตั้งประธานกรรมการที่มีความเป็นอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ อีกทั้งความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ

Jalila and Devi (2012) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการเป็นเจ้าของกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศมาเลเซีย โดยโครงสร้างการเป็นเจ้าของได้แก่ การถือหุ้นโดยประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหาร การถือหุ้นแบบครอบครัว การถือหุ้นโดยรัฐบาล การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ และโครงสร้างการถือหุ้นแบบกระจายตัว เก็บข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานจากรายงานประจำปี 2008 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศมาเลเซีย ไม่รวมสถาบันการเงิน ประกันภัย เนื่องจากมีข้อกำหนดจากสถาบันการเงินส่วนกลางทำให้แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น ซึ่งเป็นทั้งข้อมูลทางการเงินและไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินด้วยดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวมีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ขณะที่การถือหุ้นโดยรัฐบาล การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ การถือหุ้นโดยประธานเจ้าหน้าที่บริหารและผู้บริหาร และโครงสร้างการถือหุ้นแบบกระจายตัวไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน และจากการศึกษาพบว่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชีที่บริษัทใช้มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

Lei and Gerhard (2012) ศึกษาผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการและการตรวจสอบจากภายนอกต่อการปฏิบัติการข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในประเทศจีน ที่ผ่านมากรัฐของจีนได้พยายามพัฒนาการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชี จึงได้ศึกษาว่าการกำกับดูแลกิจการและการตรวจสอบบัญชีมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับหรือไม่ โดยใช้ตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เซินเซิน (Shenzhen Stock Exchange: SZSE) ในปี 2001-2007 เก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี โดยปัจจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบจากภายนอกวัดจากสำนักงานสอบบัญชี Big 5 ของจีนที่คาดว่าจะทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีอื่น อย่างไรก็ตามผู้สอบบัญชีสามารถออกความเห็นแบบมีเงื่อนไขเป็นข้อบ่งชี้ว่างานการเงินมีความซับซ้อนหรือขาดความน่าเชื่อถือ ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการด้านโครงสร้างการเป็นเจ้าของ ดูจากความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ด้วยขนาดของคณะกรรมการ ความเป็นอิสระ โดยดูจากกรรมการอิสระและการไม่ควมตำแหน่งประธานกรรมการและผู้จัดการใหญ่ และคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการศึกษาพบว่าความเห็น

ของผู้สอบบัญชีทำให้การเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับเพิ่มขึ้น และการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการทำให้การเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

Gisbert and Navallas (2013) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจกับการกำกับดูแลกิจการจากบริษัทในประเทศสเปน ได้ศึกษาถึงความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทที่คาดว่าจะส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลที่มากขึ้น ผลการวิจัยพบว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทจะส่งผลให้มีการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจเพิ่มขึ้น และการควมรวมตำแหน่งของผู้จัดการใหญ่และประธานคณะกรรมการในคนเดียวกันจะทำให้ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจลดลง ซึ่งผลการวิจัยสนับสนุนงานวิจัยที่ผ่านมา

เนื่องจากการศึกษาล่าสุดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ศึกษาไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2547 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้วางแผนที่จะประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 50 เรื่อง การเสนอข้อมูลจำแนกตามส่วนงานแทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่อง การเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานที่ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2537 แต่ได้ยกเลิกการประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 50 ไปก่อน ประเทศไทยจึงมีการใช้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2552 สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ประกาศเปลี่ยนแปลงระบุนับมาตรฐานการบัญชีของไทยให้ตรงตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ทำให้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 24 เรื่อง การเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานถูกแทนด้วยมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 14 เรื่องการเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน ซึ่งมาตรฐานการบัญชีที่มีเนื้อหาเดียวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 24 นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2549 IASB ได้มีการออก Exposure Draft ED 8 Operating segment ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอาจเริ่มนำข้อบังคับของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน มาปฏิบัติ และในปี พ.ศ. 2556 ประเทศไทยจะมีการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงานนี้มาถือปฏิบัติ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูล ส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย สมมติฐานการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย การสุ่มตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูลวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และระยะเวลาในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดของตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ทำให้สามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว

การศึกษานี้กำหนดให้การถือหุ้นแบบครอบครัว ซึ่งวัดจากเปอร์เซ็นต์การถือหุ้นของผู้ถือโดยบุคคลที่เป็นเครือญาติกัน เป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยเป็นการแสดงถึงสัดส่วนการกระจายการถือหุ้นของบริษัท หากบริษัทมีโครงสร้างการเป็นเจ้าของที่มีลักษณะการกระจายการถือหุ้นต่ำ คือ มีสัดส่วนการถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นของบุคคลบางกลุ่มที่มีความสนิทชิดเชื้อกันหรือเป็นผู้บริหารภายในกิจการ จะทำให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลในระดับต่ำ เนื่องจากผู้ถือหุ้นที่เป็นเสียงส่วนใหญ่อาจทราบข้อมูลภายในอยู่แล้ว กิจการจึงได้รับแรงกดดันให้มีการเปิดเผยข้อมูลจากผู้ถือหุ้นรายย่อยในระดับต่ำ (อติสรา ผลาวรรณ, 2547 และ เสาวลักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล, 2549) จากการศึกษาของ Jalila and Devi (2012) พบว่าโครงสร้างการถือหุ้นแบบครอบครัวมีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เช่นเดียวกับงานของ Ho and Wang (2001) และ Charles and Bikki (2000) ที่พบว่าการถือหุ้นแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดเผยข้อมูล ตรงกันข้ามกับงานของ Wan-Hussin (2009) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการถือหุ้นแบบครอบครัวกับการเปิดเผยข้อมูล อีกทั้งบางงานวิจัยกลับไม่พบความสัมพันธ์ (Chau & Gray, 2006) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H1 : การถือหุ้นแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร

จากงานวิจัยในอดีตพบว่า ความมีอิทธิพลของผู้ถือหุ้นแสดงถึงการที่ผู้ถือหุ้นสามารถกดดันให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลที่มีคุณภาพดีขึ้น โดยเมื่อมีการกระจายตัวของผู้ถือหุ้นมากแสดงว่าบริษัทที่มีผู้ที่มีส่วนได้เสียมาก จึงทำให้แรงกดดันในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นเพื่อทำให้ทุกฝ่ายพอใจ แต่เมื่อใดก็ตามที่หุ้นมีการกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จะทำให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลน้อยลง ดังนั้น ความมีอิทธิพลของผู้ถือหุ้นจึงไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล เช่นงานวิจัยของ Jalia and Devi (2012) และ นวพร พงษ์ตันทุกล (2546) ในทางตรงกันข้าม จากศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการกำกับดูแลกิจการ โครงสร้างของบริษัท กับนโยบายการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย พบว่าการถือหุ้นของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ (Arcay & Vazquez, 2005) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H2 : สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ

หากบริษัทมีสัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติสูง บริษัทมีความจำเป็นจะต้องตอบสนองความต้องการข้อมูลของผู้มีส่วนได้เสียที่มีความหลากหลายขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้มีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่สูงขึ้น และจากการแข่งขันด้านการจัดหาเงินทุนระดับสากลในปัจจุบันเป็นตัวผลักดันสำคัญที่ทำให้บริษัทข้ามชาติต้องเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น อีกทั้งการเปิดเผยข้อมูลเป็นวิถีทางสำหรับบริษัทข้ามชาติในการเข้าถึงข้อมูลเจ้าหนี้และผู้ลงทุนในประเทศอื่นๆ แต่งานวิจัยของ อลิศรา ผลาวรรณ (2547) พบว่าสัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน กล่าวคือ ยิ่งบริษัทมีสัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติสูง จะทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับต่ำลง ส่วนงานวิจัยของ Jalila and Devi (2012) กลับไม่พบความสัมพันธ์ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H3 : สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล

Eng and Mak (2003) กล่าวถึงการถือหุ้นในธุรกิจโดยรัฐหรือองค์กรของรัฐว่าจะมีอิทธิพล อย่างมีนัยสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงิน แตกต่างจากงานวิจัยของ Jalila J. and Devi S. (2012) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถือหุ้นโดยรัฐบาลกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทย โดยพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งการถือหุ้นโดยรัฐบาลเป็นการสร้างแรงกดดันให้กับบริษัทในการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้น เพราะประชาชนให้ความไว้วางใจรัฐบาล (Mohd & Wheatman, 2006) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H4 : สัดส่วนของผู้ถือหุ้น โดยรัฐบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

ขนาดของคณะกรรมการบริษัท

จำนวนของคณะกรรมการบริษัทที่มีมากขึ้นจะทำให้การตรวจสอบการทำงานของฝ่ายจัดการเป็นไปอย่างทั่วถึงมากขึ้น จากการศึกษาของ Lei and Gerhard (2012) ศึกษาผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการต่อการปฏิบัติการข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในประเทศจีน พบว่าการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการทำให้การเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับเพิ่มขึ้น แต่งานวิจัยของ Wan-Hussin (2009) กลับไม่พบความสัมพันธ์ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H5 : ขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท

Leung and Horwitz (2003) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของผู้ถือหุ้นกับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน โดยสมัครใจ เพื่อเป็นตัวแทนของความโปร่งใสของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฮ่องกง โดยได้ศึกษาเพิ่มเติมในสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน โดยสมัครใจ กล่าวคือ คณะกรรมการอิสระถือว่ามีบทบาทสำคัญในการปกป้องสิทธิของผู้ถือหุ้น เพราะคณะกรรมการมีหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้บริหาร และควบคุมให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกคน โดย Klein (2002) พบผลลัพธ์ที่เป็นบวกจากการเพิ่มขึ้นของคณะกรรมการอิสระรวมถึงการลดการทุจริตของงบการเงิน และทำให้คุณภาพผู้สอบบัญชีดีขึ้น ผลการศึกษานี้พบว่าการสนับสนุนของคณะกรรมการอิสระต่อการเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงาน โดยสมัครใจจะมีประสิทธิภาพ

สำหรับบริษัทที่มีการถือหุ้นโดยผู้บริหาค่า แต่ไม่ได้ผลสำหรับบริษัทที่มีการกระจุกตัวของการถือหุ้น เนื่องจากลักษณะการถือหุ้นที่มีการกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่จะทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีอำนาจที่จะเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันกับตนหรือเป็นตัวแทนของตนขึ้นมาเป็นกรรมการและผู้บริหารได้ ทำให้คณะกรรมการบริษัทในประเทศแถบเอเชีย ที่มักมีการถือหุ้นแบบกระจุกตัว ถูกควบคุมโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ซึ่งรวมถึงบริษัทในประเทศไทยด้วย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H6 : ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

การรวบรวมตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่

แนวทางปฏิบัติของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี พ.ศ. 2555 ได้แนะนำว่าบริษัทที่จะทะเบียนฯ ควรแบ่งแยกอำนาจความรับผิดชอบระหว่างประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่ เพื่อไม่ให้คนใดคนหนึ่งมีอำนาจโดยไม่จำกัดหรือเพื่อให้เกิดระบบการคานอำนาจสมดุล Fama and Jensen (1983) กล่าวว่าหากผู้จัดการใหญ่และประธานคณะกรรมการเป็นบุคคลเดียวกันจะส่งผลเสียทำให้คณะกรรมการมีความเป็นอิสระลดลง ซึ่งจะส่งผลเสียต่อประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ หรือเรียกได้ว่าเกิดความล้มเหลวของระบบควบคุมภายในของบริษัท โดยสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทนที่เชื่อว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นจะถูกปกป้องเมื่อมีการแยกความรับผิดชอบของผู้จัดการใหญ่และประธานคณะกรรมการให้เป็นคนละคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gul and Leung (2004) และ Gisbert and Navallas (2013) ที่พบว่าการรวบรวมตำแหน่งของผู้จัดการใหญ่และประธานคณะกรรมการในคนเดียวกันจะทำให้ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจลดลง ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H7 : การควบตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการบริษัท

จากการศึกษาเชิงประจักษ์ในอดีต พบว่ามีงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่าลักษณะของผู้บริหาร กรรมการบริษัทและกรรมการตรวจสอบมีผลต่อคุณภาพของข้อมูลในงบการเงินที่เผยแพร่ต่อสาธารณชน งานวิจัยของ Gul and Leung (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างผู้บริหารในรูปแบบสัดส่วนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกของคณะกรรมการบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจในฮ่องกง พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัดส่วนของผู้เชี่ยวชาญภายนอกกับการเปิดเผยข้อมูล เช่นเดียวกับ ปุณทริกา โบกกระณี (2549) ที่พบความสัมพันธ์ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของผู้บริหารกับการจัดการกำไร ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H8 : ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

Hafi-Abdullah and Wan-Hussin (2009) ได้ทำการศึกษาความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบที่ส่งผลต่อการเกิดการรายงานและการควบคุมที่ดีของบริษัท โดยศึกษาจากความเป็นอิสระของประธานคณะกรรมการตรวจสอบและการมีความรู้บัญชี/การเงิน ผลการศึกษาพบว่า การมีอยู่ของคณะกรรมการตรวจสอบนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเกิดการรายงานที่ดีขึ้น แม้ว่า Zulkarmain, Shamsheer and Siti (2007) ได้ทำการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของบริษัทจดทะเบียนในประเทศมาเลเซียและพบว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์ต่อความเชื่อมั่นในรายงานของบริษัทว่าได้รับการตรวจสอบดูแลและสามารถทำให้กลไกการควบคุมภายในดำเนินไปได้ และงานวิจัยของ Ho and Wong (2001) ที่พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H9 : ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการตรวจสอบ

ศนิพร จันทรสถาพร (2546) ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิผลในการกำกับดูแล ปัจจัยด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการบริหารการเงิน จะมีผลต่อความสำเร็จในการกำกับดูแลกิจการ เช่นเดียวกับ ปุณทริกา โบกกระณีย์ (2549) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไร และงานวิจัยของ Andrea and Ya-wen (2008) พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการเงินสูงจะส่งผลให้มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบนอินเทอร์เน็ตสูง ตรงกันข้ามกับ Hafi-Abdullah and Wan-Hussin (2009) ได้ทำการศึกษาการมีความรู้บัญชี/การเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการศึกษาพบว่าการมีอยู่ของคณะกรรมการตรวจสอบนั้น ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเกิดการรายงานที่ดีขึ้น หรืองานวิจัยของ เพ็ญประภา จิมสร (2548) ความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงิน ของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการเปิดเผยข้อมูลโดยรวม โดยข้อกำหนด และโดยความสมัครใจ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงตั้งสมมติฐานว่า

H10 : ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

ขนาดของบริษัท

การศึกษาในอดีตส่วนใหญ่ พบว่าขนาดของบริษัทมีอิทธิพลต่อการระดับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ (Eng & Mak, 2008) นอกจากนี้ Wan-Hussin (2009) Birt et al. (2003) และ อลิศรา ผลาวรรณ (2547) กล่าวว่าบริษัทขนาดใหญ่จะมีแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก เนื่องจากรายงานประจำปีของบริษัทขนาดใหญ่จะถูกนักวิเคราะห์นำไปพิจารณามากกว่าบริษัทขนาดเล็ก เช่นเดียวกับเสาวลักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล (2549) ได้แสดงผลการศึกษาว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับขนาดของบริษัท

H11 : ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

ประเภทผู้สอบบัญชี

จากการศึกษาในอดีต พบว่าสำนักงานสอบบัญชีย่อมมีอิทธิพลต่อจำนวนข้อมูลที่เปิดเผยในงบการเงินแน่นอน แต่ระดับความมีอิทธิพลของสำนักงานสอบบัญชีแต่ละแห่งจะแตกต่างกัน โดยสำนักงานสอบบัญชีจะเป็นผู้กำหนดจำนวนข้อมูลที่ต้องมีการเปิดเผยในงบการเงินให้มีความเพียงพอ (Adequacy) หรือความมีนัยสำคัญ (Maturity) อย่างน้อยที่สุดก็ต้องมีข้อมูลตามรายงานของผู้สอบบัญชี การเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอตามมาตรฐาน โดยปกติแล้วจะเป็นไปตามวินิจฉัยของผู้สอบบัญชี หรือความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนี้ การใช้สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่กว่ามีความสัมพันธ์อย่างมากกับระดับการเปิดเผยข้อมูลที่สูงกว่า (Wan-Hussin, 2009; Birt et al., 2003 และอลิศรา ผลาวรณ, 2547) อาจเพราะสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่กว่ามักถูกคาดหวังว่าจะมีการให้บริการที่มีคุณภาพสูงและอาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากการถูกฟ้องร้องหากสำนักงานมีความสัมพันธ์กับบริษัทลูกค้าที่มีการเปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน ดังนั้น สำนักงานจึงพยายามผลักดันให้บริษัทลูกค้าเปิดเผยข้อมูลในระดับที่สูงขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Jalila and Devi (2012) ที่พบว่าประเภทของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

H12 : ประเภทผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

3.2 ประชากร การสุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ข้อมูลในปี พ.ศ. 2556 โดยไม่รวมบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ใหม่และกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ) แต่การศึกษาในครั้งนี้จะไม่รวมบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธนาคารและสถาบันการเงิน อันได้แก่ บริษัทที่ประกอบธุรกิจธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ หน่วยลงทุน และประกันภัยและประกันชีวิต เนื่องจากเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีหน่วยงานที่ควบคุมอยู่โดยเฉพาะ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย และมีความต้องการต่อการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการและอื่นๆ โดยบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเหล่านี้มีจำนวนทั้งสิ้น 58 บริษัท จึงทำให้ประชากรที่ทำการศึกษาเหลือเพียง 419 บริษัท

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจะทำโดยนำประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯมาแบ่งตามประเภทการประกอบธุรกิจได้ 7 กลุ่มอุตสาหกรรมใหญ่ (ตามหลักเกณฑ์

ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มวัสดุก่อสร้างและสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี และต้องเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 มีข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2555 -2556 ครบถ้วน มีส่วนงานดำเนินงานมากกว่าหนึ่งส่วนงาน เนื่องจากการบังคับเปิดเผยข้อมูลมีความแตกต่างกัน และมีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม รวมจำนวนที่สามารถเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาสำหรับปี พ.ศ. 2555 จำนวน 197 บริษัท และปี พ.ศ. 2556 จำนวน 197 บริษัท โดยได้ขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สรุปจำนวนประชากรและขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง	%
1. เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	45	21	47
2. ทรัพยากร	31	18	58
3. เทคโนโลยี	38	27	71
4. บริการ	94	39	41
5. สินค้าอุตสาหกรรม	82	30	37
6. สินค้าอุปโภคบริโภค	40	14	35
7. อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	89	48	54
รวมทั้งสิ้น	419	197	47

3.3 การเก็บข้อมูลวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ เองและทำการตรวจสอบระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยใช้กระดาษทำการที่พัฒนาขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปี แบบ 56-1 หมายเหตุประกอบงบการเงินในงบการเงินรวมของบริษัท สำหรับปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 เนื่องจากมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน มีผลบังคับใช้กับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2556 โดยสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากเว็บไซต์ของสำนักงาน

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) หรือ SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) ตัวแปรอิสระ: การกำกับดูแลกิจการเกี่ยวกับกรรมการบริษัทและกรรมการตรวจสอบที่ผู้วิจัยคาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 10 ตัวแปร ทำการวิเคราะห์โดยใช้ตัวแบบ ตัวแปรต่างๆ มีวิธีการวัดค่า ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 สรุปวิธีการวัดค่าตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	วิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่า
1. สัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว	ร้อยละการถือหุ้นโดยบุคคลที่เป็นเครือญาติกัน
2. สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร	ร้อยละการถือหุ้นโดยผู้บริหาร
3. สัดส่วนผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ	ร้อยละการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ
4. สัดส่วนผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล	ร้อยละการถือหุ้นโดยรัฐบาล
5. ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	จำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมด
6. ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท	ร้อยละของคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด
7. การควมตำแหน่งของประธานกรรมการและผู้จัดการใหญ่	ใช้ตัวแปรเทียม (0, 1) ในการแทนค่าการควมตำแหน่งกรรมการและผู้จัดการใหญ่ คือ กลุ่มที่มีการควมตำแหน่งของประธานกรรมการและผู้จัดการใหญ่ =1 และไม่ใช่ = 0
8. ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัท	ร้อยละของกรรมการบริษัทที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินต่อจำนวนกรรมการบริษัททั้งหมด
9. ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ	ร้อยละของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระต่อคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด
10. ความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ	ร้อยละของกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงินต่อจำนวนกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

เนื่องจากข้อมูลตัวแปรต่างๆ เหล่านี้สามารถเก็บข้อมูลได้จากแหล่งข้อมูลทั้งสามแหล่ง คือ รายงานประจำปี แบบ 56-1 และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

2) ตัวแปรควบคุม: จากงานวิจัยในอดีตพบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับและข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ได้แก่ ขนาดบริษัท และประเภทผู้สอบบัญชี จึงได้กำหนดตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 2 ตัวแปร โดยมีวิธีการวัดค่า ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 สรุปวิธีการวัดค่าตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	วิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่า
1. ขนาดของบริษัท	ใช้ตัวแปรเทียม (0,1) ในการแทนค่าขนาดของบริษัท คือ บริษัทที่อยู่ใน SET50=1 และไม่ได้อยู่ใน SET50=0
2. ประเภทผู้สอบบัญชี	ใช้ตัวแปรเทียม (0,1) ในการแทนค่าประเภทผู้สอบบัญชี คือ กลุ่ม Big 4=1 และ ไม่ใช่กลุ่ม Big 4=0

3) ตัวแปรตาม: ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

ผู้วิจัยทำการวัดค่าของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของแต่ละบริษัท โดยใช้กระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลที่พัฒนาขึ้น เพื่อตรวจสอบระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยรายการต่างๆ ที่กำหนดให้เปิดเผยตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 หากมีการเปิดเผยรายการใดในกระดาษทำการจะให้คะแนนเท่ากับ 1 และหากมิได้เปิดเผยก็จะให้คะแนนเท่ากับ 0 โดยมีการให้น้ำหนักแต่ละรายการอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงาน สามารถคำนวณได้ตามสมการ ดังนี้

$$\text{Operating Segment Disclosure Index} = \frac{AS}{MS} \text{ โดยที่ } 0 \leq \text{INDEX} \leq 1$$

โดยที่ AS = คะแนนจริงที่แต่ละบริษัทได้รับ (Actual Scores)

MS = คะแนนรวมสูงสุดที่แต่ละบริษัทควรจะได้รับ (Maximum Scores)

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กระดาษทำการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน (ตามภาคผนวก ก) โดยแต่ละรายการเป็นตัวแทนของคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ดังนั้นเพื่อให้สามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ไปทดสอบกับตัวแปรต่างๆ ได้จึงจำเป็นต้องมีการแปลงข้อมูลคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลให้อยู่ในรูปข้อมูลที่สามารวัดในเชิงปริมาณได้ (Quantitative Data) ซึ่ง

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ Wan-Hussin (2009) Jalila and Devi (2012) อลิศรา ผลาวรรณ (2547) และเสาวลัดักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล (2549) จะสร้างดัชนีการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Index) เพื่อใช้ประเมิน เปรียบเทียบหรืออธิบายความแตกต่างในการวัดปริมาณ และคุณภาพของข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานทางการเงินของบริษัท โดยดัชนีที่สร้างขึ้นในการศึกษาที่ผ่านมาจะมีขอบเขตของจำนวนรายการในกระดาษทำการมากน้อยแตกต่างกันไป

โดยใช้กระดาษทำการที่พัฒนาขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน สามารถแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1: ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลจากหัวข้อการกำกับดูแลของบริษัท

1. ข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของบริษัท
2. ประเภทสำนักงานสอบบัญชีที่ใช้
3. การถือหุ้นแบบครบครัน
4. การถือหุ้นโดยผู้บริหาร
5. การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ
6. การถือหุ้นโดยรัฐบาล
7. จำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมด
8. จำนวนคณะกรรมการบริษัทที่เป็นอิสระ
9. ข้อมูลการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการบริษัทและประธาน/ผู้จัดการใหญ่
10. ความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการเงินหรือบัญชีของคณะกรรมการบริษัท
11. จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด
12. จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ
13. ความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการเงินหรือบัญชีของคณะกรรมการตรวจสอบ

ส่วนที่ 2: ข้อมูลระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

1. ข้อมูลทั่วไป
2. ข้อมูลเกี่ยวกับกำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์ และหนี้สิน
3. การวัดมูลค่าผลกำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์ และหนี้สินของส่วนงาน
4. การกระทบยอด
5. ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ
6. ข้อมูลเกี่ยวกับเขตภูมิศาสตร์
7. ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ารายใหญ่

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร จึงแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนดังนี้

3.5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เป็นการอธิบายระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานรวมถึงข้อมูลลักษณะต่างๆ ของประชากรและข้อมูลลักษณะต่างๆ ของบริษัท ได้แก่ ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 โดยอาศัยค่าสถิติในรูปแบบอัตราส่วน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตารางประกอบการบรรยาย และสรุปผลแยกตามลักษณะเนื้อหา ที่เกี่ยวข้อง

3.5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยนำข้อมูลที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินของแต่ละบริษัทมาประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยใช้กระดาษทำการและคำนวณดัชนีการเปิดเผยข้อมูล และเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานที่ใช้ในการวิจัยของบริษัทใน SETSMART ที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบความแตกต่างโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกันด้วย Pair Sample t-test และทดสอบความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ความถดถอยและสหสัมพันธ์เชิงซ้อน (Multiple Regression and Correlation Analysis)

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทกับการกำกับดูแลกิจการ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยและสหสัมพันธ์เชิงซ้อน (Multiple Regression and Correlation Analysis) ในการทดสอบความสัมพันธ์ ซึ่งสมการแบบโครงสร้างที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของการวิจัย มีลักษณะดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สมการ โครงสร้างที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ} \\ \text{OSD} = \beta_0 + \beta_1 \text{FAMOWN} + \beta_2 \text{MOWN} + \beta_3 \text{FOROWN} + \beta_4 \text{GOVOWN} + \\ \beta_5 \text{BSIZE} + \beta_6 \text{PID} + \beta_7 \text{DUAL} + \beta_8 \text{EXPB} + \beta_9 \text{PIDAC} + \beta_{10} \text{EXPAC} + \\ \beta_{11} \text{FSIZE} + \beta_{12} \text{AUD} + \varepsilon \end{aligned}$$

โดยที่

OSD หมายถึง ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน (ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล)

FAMOWN หมายถึง ร้อยละการถือหุ้นแบบครอบครัว

MOWN หมายถึง ร้อยละการถือหุ้นโดยผู้บริหาร

FOROWN	หมายถึง	ร้อยละการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ
GOVOWN	หมายถึง	ร้อยละการถือหุ้นโดยรัฐบาล
BSIZE	หมายถึง	จำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมด
PID	หมายถึง	สัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่เป็นกรรมการอิสระ
DUAL	หมายถึง	การควบตำแหน่งประธานกรรมการและผู้จัดการใหญ่ = 1 ไม่ควบ = 0
EXPB	หมายถึง	สัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเงินหรือบัญชี
PIDAC	หมายถึง	สัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นกรรมการอิสระ
EXPAC	หมายถึง	สัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการเงินหรือบัญชี
FSIZE	หมายถึง	ขนาดของบริษัท อยู่ใน SET50=1 ไม่อยู่ใน SET50=0
AUD	หมายถึง	ประเภทผู้สอบบัญชี กลุ่ม Big 4 = 1 กลุ่มที่ไม่ใช่ Big 4 = 0
ϵ	หมายถึง	ความคลาดเคลื่อน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 197 บริษัท โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อหาความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน เพื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี โดยใช้ค่าสถิติ Pair Sample t-test และทดสอบความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ความถดถอยและสหสัมพันธ์เชิงซ้อน (Multiple Regression and Correlation Analysis) เพื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนกับการกำกับดูแลกิจการ รวมทั้งสรุปสมมติฐานการศึกษา ตลอดจนนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยมีการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

- 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง
- 1.2 ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556
- 1.3 เปรียบเทียบระดับการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556
- 1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน
- 1.5 สรุปสมมติฐานการศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

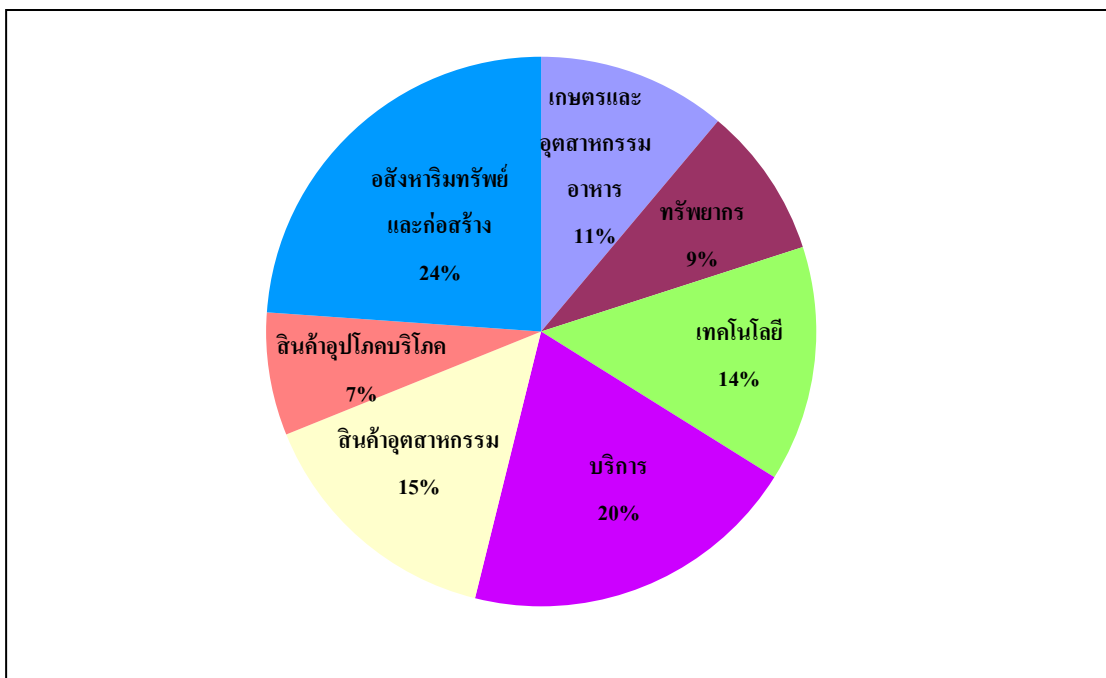
จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากทั้งหมด 419 บริษัท คงเหลือ 197 บริษัท คิดเป็น ร้อยละ 47 ของจำนวนบริษัททั้งหมด บริษัทที่ไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจาก (1) เป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธนาคารและสถาบันการเงิน เพราะเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีหน่วยงานที่ควบคุมอยู่ โดยเฉพาะ และมีความต้องการต่อการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ (2) บริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากมีความแตกต่างในส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นผู้บริหารแผน (3) มีงวดบัญชีไม่ครบ 1 ปี หรือไม่ได้มีงวดบัญชีเริ่มวันที่ 1 มกราคม สิ้นสุด 31 ธันวาคม จึงทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบกับบริษัทส่วนใหญ่ได้ (4) มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาไม่ครบถ้วน เช่น แบบรายงาน 56-1 ไม่เปิดเผยข้อมูลผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ไม่แสดงรายละเอียดการศึกษาของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นต้น (5) มีส่วนงานเดียว เนื่องจากการบังคับเปิดเผยข้อมูลแตกต่างจากที่มีหลายส่วนงาน จึงอาจส่งผลต่อการวิเคราะห์สถิติได้

จำนวนตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ 197 บริษัท แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน (บริษัท)
1. เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	21
2. ทรัพยากร	18
3. เทคโนโลยี	27
4. บริการ	39
5. สินค้าอุตสาหกรรม	30
6. สินค้าอุปโภคบริโภค	14
7. อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	48
รวม	197

ภาพประกอบที่ 4.1 สัดส่วนจำนวนตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 197 บริษัท แบ่งเป็นกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมากที่สุด จำนวน 48 บริษัท คิดเป็น 24%ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาได้แก่ กลุ่มบริการ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มทรัพยากรและกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค คิดเป็น 20% 15% 14% 11% 9% และ 7%ของกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ

4.2 ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของแต่ละบริษัท จึงนำข้อมูลที่ได้มาประมวลและวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับและลักษณะการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยสามารถสรุปการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทสำหรับแต่ละหมวดการเปิดเผยข้อมูลได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 จำแนกตามรายการหลักในการเปิดเผยข้อมูล

รายการที่กำหนดให้เปิดเผยข้อมูลส่วนงาน	ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน*			
	พ.ศ. 2555		พ.ศ. 2556	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. ข้อมูลทั่วไป	0.416	0.219	0.775	0.275
2. กำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์และหนี้สิน	0.221	0.167	0.350	0.229
3. เกณฑ์การวัดมูลค่า	0.146	0.196	0.394	0.320
4. การกระทบยอด	0.171	0.211	0.194	0.491
5. ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ	0.401	0.491	0.599	0.491
6. ข้อมูลเกี่ยวกับเขตภูมิศาสตร์	0.321	0.317	0.499	0.401
7. ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ารายใหญ่	0.000	0.000	0.482	0.501
รวม	0.228	0.126	0.398	0.187

*ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน คำนวณโดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างคะแนนรวมที่บริษัทได้รับจริงต่อคะแนนรวมสูงสุดที่บริษัทควรจะได้รับ

จากตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายการที่กำหนดให้เปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงาน โดยได้แสดงค่าเฉลี่ยของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานด้วยดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานที่คำนวณจากอัตราส่วนของคะแนนที่บริษัทได้รับจริงต่อคะแนนรวมสูงสุดที่บริษัทควรได้รับ เนื่องจากในแต่ละรายการหลักมีจำนวนรายการย่อยที่ให้เปิดเผยข้อมูลไม่เท่ากัน ซึ่งในปี พ.ศ. 2555 และพ.ศ. 2556 การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในรายการหลักแต่ละรายการจะพบว่าการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกรายการ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป มีรายการย่อยเกี่ยวกับปัจจัยที่กิจการใช้กำหนดส่วนงานที่รายงานประเภทของผลิตภัณฑ์และบริการที่ก่อให้เกิดรายได้ของแต่ละส่วนงานที่รายงาน และเกณฑ์การวัดมูลค่าของผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน (CODM) พบว่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ยเท่ากับ 0.416 หรือร้อยละ 41.60 ในปี พ.ศ. 2555 และ 0.775 หรือร้อยละ 77.50 ในปี พ.ศ. 2556

กำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์และหนี้สิน เป็นการเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของแต่ละส่วนงาน เช่น รายการกำไรหรือขาดทุน รายได้ที่ได้รับจากลูกค้า

ภายนอก รายได้จากรายการกับส่วนงานดำเนินงานอื่นในกิจการเดียวกัน ดอกเบี้ยรับ ดอกเบี้ยจ่าย ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ภาษีเงินได้ สิ้นทรัพย์รวม หนี้สินรวม เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2555 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.221 หรือร้อยละ 22.10 และปี พ.ศ. 2556 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.350 หรือร้อยละ 35 ซึ่ง เป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่ไม่แยกรายการบางรายการตามแต่ละส่วนงาน โดยให้เหตุผลว่า ไม่สามารถปันส่วนได้หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจใช้ข้อมูลกำไรก่อนภาษีเงินได้ใน การตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรและประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนงานดำเนินงานของกิจการ แต่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พบว่ามีดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

เกณฑ์การวัดมูลค่า เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการบันทึกบัญชีสำหรับ รายการระหว่างส่วนงานที่รายงาน และลักษณะความแตกต่างของการวัดผลการดำเนินงาน สิ้นทรัพย์ หนี้สินของส่วนงานที่รายงานกับของกิจการ ในปี พ.ศ. 2555 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.194 หรือ ร้อยละ 19.40 และปี พ.ศ. 2556 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.394 หรือร้อยละ 39.40 จะเห็นว่า พ.ศ. 2555 มี การเปิดเผยข้อมูลส่วนนี้ในระดับต่ำ เนื่องจากมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมไม่ได้บังคับให้กิจการต้อง เปิดเผยเกณฑ์การวัดมูลค่า แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พบว่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ย พ.ศ. 2556 สูงกว่า พ.ศ. 2555

การกระทบยอด เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทบยอดผลรวมของรายได้ กำไรหรือขาดทุน สิ้นทรัพย์ หนี้สินของทุกส่วนงานที่รายงานกับของกิจการ ในปี พ.ศ. 2555 มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.171 หรือร้อยละ 17.10 และปี พ.ศ. 2556 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.194 หรือร้อยละ 19.40 ถึงแม้ว่าปี พ.ศ. 2556 จะมีค่าเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูลในส่วนนี้เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2555 แต่พบว่า ทั้งสองปีมีการเปิดเผยข้อมูลในส่วนนี้ในระดับต่ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้จากลูกค้า ภายนอกสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์และบริการ ในปี พ.ศ. 2555 มีค่าเฉลี่ยของดัชนีการเปิดเผยข้อมูล เท่ากับ 0.401 หรือร้อยละ 40.10 และปี พ.ศ. 2556 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.599 หรือร้อยละ 59.90 ซึ่งมี ค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับรายการหลักอื่นๆ ทั้งนี้มาตรฐานไม่ได้ระบุว่ากิจการจะต้อง เปิดเผยข้อมูลตามสถานที่ตั้งหรือการเกิดรายได้จากลูกค้า แต่จากการเก็บข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่ กิจการจะเปิดเผยข้อมูลตามที่ตั้งของลูกค้า

ข้อมูลเกี่ยวกับเขตภูมิศาสตร์ เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายได้จากลูกค้า ภายนอกจากประเทศที่กิจการตั้งอยู่หรือประเทศอื่นๆ สิ้นทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ตั้งอยู่ในประเทศที่ กิจการดำเนินการอยู่หรือในประเทศอื่นที่กิจการมีการถือครอง ในปี พ.ศ. 2555 มีค่าเฉลี่ยของดัชนี การเปิดเผยข้อมูลเท่ากับ 0.321 หรือร้อยละ 32.10 และปี พ.ศ. 2556 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.499 หรือร้อย ละ 49.90 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยการเปิดเผยข้อมูลในระดับปานกลาง

ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ายรายใหญ่ เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับระดับการพึ่งพิงลูกค้ายรายใหญ่ของกิจการ โดยมีรายได้มูลค่าตั้งแต่ร้อยละ 10 ของรายได้กิจการ ในปี พ.ศ. 2555 มีค่าเฉลี่ยของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเท่ากับ 0.00 หรือร้อยละ 0.00 และปี พ.ศ. 2556 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.482 หรือร้อยละ 48.20 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยการเปิดเผยข้อมูลในระดับปานกลาง จะเห็นว่า พ.ศ. 2555 ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลนี้ เนื่องจากมาตรฐานฉบับเดิมไม่ได้บังคับให้กิจการมีการเปิดเผยข้อมูลนี้ ส่วน พ.ศ. 2556 ลักษณะของการเปิดเผยมี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเปิดเผยทั้งชื่อลูกค้ายและรายได้ ลักษณะที่สองเปิดเผยว่าไม่มีลูกค้ายรายใหญ่

เมื่อประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของแต่ละบริษัท จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมและภาพรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถสรุปการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทด้วยค่าเฉลี่ยของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานสำหรับแต่ละประเภทอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมและภาพรวม

อุตสาหกรรม	ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน*			
	พ.ศ. 2555		พ.ศ. 2556	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	0.251	0.131	0.487	0.200
ทรัพยากร	0.278	0.152	0.458	0.186
เทคโนโลยี	0.271	0.117	0.406	0.155
บริการ	0.229	0.134	0.351	0.169
สินค้าอุตสาหกรรม	0.197	0.146	0.358	0.218
สินค้าอุปโภคบริโภค	0.170	0.097	0.359	0.193
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	0.210	0.090	0.406	0.179
รวม	0.228	0.126	0.398	0.187

*ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน คำนวณโดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างคะแนนรวมที่บริษัทได้รับจริงต่อคะแนนรวมสูงสุดที่บริษัทควรจะได้รับ

จากตารางที่ 4.3 พบว่าภาพรวมของบริษัทจดทะเบียน มีค่าเฉลี่ยของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเพิ่มขึ้นจาก 0.228 หรือร้อยละ 22.80 เป็น 0.398 หรือร้อยละ 39.80 และเมื่อพิจารณาแต่ละอุตสาหกรรม พบว่า ทุกอุตสาหกรรมมีระดับการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นโดยกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มทรัพยากร กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มบริการ

นอกจากนี้สามารถแจกแจงรายละเอียดของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเป็นสัดส่วนร้อยละได้ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความถี่ และร้อยละของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานจำแนกตามระดับการเปิดเผยข้อมูล

ระดับการเปิดเผย ข้อมูลส่วนงาน ดำเนินงาน*	จำนวนบริษัทที่เปิดเผยข้อมูล			
	พ.ศ. 2555		พ.ศ. 2556	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
90-100%	-	0.00	1	0.51
80-89%	-	0.00	1	0.51
70-79%	1	0.51	7	3.55
60-69%	-	0.00	20	10.15
50-59%	5	2.54	40	20.31
40-49%	9	4.57	28	14.21
30-39%	43	21.83	34	17.26
20-29%	50	25.38	28	14.21
10-19%	53	26.90	29	14.72
0-9%	36	18.27	9	4.57
รวม	197	100.00	197	100.00

*ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน คำนวณโดยใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างคะแนนรวมที่บริษัทได้รับจริงต่อคะแนนรวมสูงสุดที่บริษัทควรจะได้รับ

จากตารางที่ 4.4 จะพบว่าในปี พ.ศ. 2555 บริษัทส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 26.90 ของกลุ่มตัวอย่าง มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับ

ที่ 8 ในระดับต่ำ นั่นคือบริษัทส่วนใหญ่ไม่มีการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้มาปฏิบัติใช้ก่อนวันที่บังคับใช้ตามมาตรฐาน และปี พ.ศ. 2556 ประมาณร้อยละ 20.31 ของกลุ่มตัวอย่าง มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ประมาณร้อยละ 50 หรือครึ่งหนึ่งของรายการทั้งหมดที่ควรเปิดเผย และเมื่อพิจารณาบริษัทจดทะเบียนที่เปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเกินครึ่งหนึ่งของรายการที่กำหนดให้เปิดเผย ในปี พ.ศ. 2556 ประมาณร้อยละ 35.03 และบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานต่ำกว่าร้อยละ 50 ของรายการที่กำหนดให้เปิดเผยมีประมาณร้อยละ 64.97 จะเห็นได้ว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของรายการทั้งหมดที่กำหนดให้เปิดเผย อาจเพราะมาตรฐานฉบับใหม่กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นและเป็นปีแรกที่บังคับใช้ ทำให้บริษัทอยู่ในช่วงปรับการรวบรวมและรายละเอียดการเปิดเผยข้อมูล

4.3 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556

จากการทดสอบโดยใช้สถิติ Pair Sample t-test เพื่อทดสอบว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 มีความแตกต่างกันหรือไม่ พบว่าค่า t ที่ใช้ในการทดสอบค่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเท่ากับ -12.480 ทำให้ได้ค่า p -value เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงสรุปได้ว่าค่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังแสดงในตารางที่ 4.5

และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานจำแนกตามรายการที่กำหนดให้เปิดเผย โดยใช้สถิติ Pair Sample t-test ในการทดสอบพบว่าเกือบทุกรายการที่กำหนดให้เปิดเผยมีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 เนื่องจากมีค่า p -value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ยกเว้นเพียงรายการเดียวคือรายการกระทบยอด ที่พบว่าค่า t ที่ใช้ในการทดสอบค่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเท่ากับ -1.567 ทำให้ได้ค่า p -value เท่ากับ 0.119 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงสรุปได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทบยอดระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556

การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน	t	p-value
1. ข้อมูลทั่วไป	-16.726	0.000**
2. กำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์ และหนี้สิน	-8.669	0.000**
3. เกณฑ์การวัดมูลค่า	-12.555	0.000**
4. การกระทบยอด	-1.567	0.119
5. ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ	-6.055	0.000**
6. ข้อมูลเกี่ยวกับเขตภูมิศาสตร์	-6.692	0.000**
7. ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ารายใหญ่	-13.511	0.000**
ระดับการเปิดเผยส่วนงานดำเนินงาน พ.ศ. 2555 เปรียบเทียบกับระดับการเปิดเผยส่วนงาน ดำเนินงาน พ.ศ. 2556	-12.480	0.000**

** นัยสำคัญที่ 0.01, * นัยสำคัญที่ 0.05

และเมื่อทดสอบระดับการเปิดเผยข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม 7 อุตสาหกรรม พบว่าในแต่ละอุตสาหกรรมมีการเปิดเผยข้อมูลปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม	t	p-value
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	-5.681	0.000**
ทรัพยากร	-5.106	0.000**
เทคโนโลยี	-5.915	0.000**
บริการ	-5.239	0.000**
สินค้าอุตสาหกรรม	-4.754	0.000**
สินค้าอุปโภคบริโภค	-5.005	0.000**
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	-8.238	0.000**

** นัยสำคัญที่ 0.01, * นัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4.6 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าดัชนีการเปิดเผยข้อมูล ส่วนงานดำเนินงานจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม โดยใช้สถิติ Pair Sample t-test ในการทดสอบ ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 พบว่าทุกอุตสาหกรรมมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่ามีระดับการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงสรุปได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 ของทุกอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัท จดทะเบียน

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยใช้เมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation Matrix) แสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

ตัวแปร (Variables)	FAMOWN	MOWN	FOROWN	GOVOWN	BSIZE	PID	DUAL	EXPB	PIDAC	EXPAC	FSIZE	AUD	OSD
FAMOWN	1.000												
MOWN	0.428**	1.000											
FOROWN	-0.274**	-0.212**	1.000										
GOVOWN	-0.283**	-0.181*	0.043	1.000									
BSIZE	-0.115	-0.274**	0.192**	0.358**	1.000								
PID	-0.046	-0.037	-0.027	0.413**	-0.142*	1.000							
DUAL	-0.088	-0.163*	-0.052	0.126	0.203**	0.068	1.000						
EXPB	0.108	0.052	-0.138	-0.284**	-0.183*	-0.021	-0.041	1.000					
PIDAC	0.064	0.071	0.019	-0.129	0.061	-0.218**	-0.047	0.138	1.000				
EXPAC	0.009	0.032	-0.102	-0.233**	-0.030	-0.177*	-0.103	0.582**	0.145*	1.000			
FSIZE	-0.150*	-0.171*	0.324**	0.406**	0.470**	0.083	0.122	-0.093	0.042	-0.094	1.000		
AUD	-0.076	-0.147*	0.338**	-0.036	0.225**	-0.075	0.064	0.106	0.034	0.102	0.256**	1.000	
OSD	-0.005	-0.109	0.204**	0.264**	0.270**	0.141*	0.077	0.075	0.028	-0.004	0.348**	0.572**	1.000

** นัยสำคัญที่ 0.01, * นัยสำคัญที่ 0.05

โดยที่	FAMOWN	=	สัดส่วนการถือหุ้นแบบครบครัน	EXPB	=	ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการบริษัท
	MOWN	=	สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร	PIDAC	=	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ
	FOROWN	=	สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ	EXPAC	=	ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการตรวจสอบ
	GOVOWN	=	สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล	FSIZE	=	ขนาดของบริษัท
	BSIZE	=	ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	AUD	=	ประเภทผู้สอบบัญชี
	PID	=	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท	OSD	=	ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน
	DUAL	=	การควบคุมตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่			

จากตารางที่ 4.7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า สัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร และความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ ส่งผลในเชิงลบกับดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ส่วนสัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท การควบคุมตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ขนาดของบริษัท และประเภทผู้สอบบัญชี ส่งผลเชิงบวกกับดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน และเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระขึ้น จึงทำการตรวจสอบ Multicollinearity โดยใช้ Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวถูกอธิบายโดยตัวแปรอิสระตัวอื่นในระดับใด ถ้าค่า VIF มีค่ามาก แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มาก และตามปกติค่า VIF ที่มากกว่า 10 จะถือว่าอยู่ในระดับที่จะก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระได้ ซึ่งจากการตรวจสอบ พบว่าค่า VIF สูงสุดสำหรับการศึกษาครั้งนี้ มีค่าเพียง 1.947 (สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล) ดังนั้นปัจจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ 10 ปัจจัย ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง หรือไม่เกิด Multicollinearity

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนกับการกำกับดูแลกิจการ ใช้สถิติทดสอบความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

ตัวแปร	B	Beta	t	p-value
(Constant)	-0.079		-0.290	0.772
สัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว	0.001	0.123	1.891	0.060
สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร	0.000	-0.007	-0.103	0.918
สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ	0.000	0.013	0.198	0.844
สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล	0.003	0.254	3.340	0.001**
ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	0.003	0.055	0.771	0.442

ตัวแปร	B	Beta	t	p-value
ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท	0.001	0.084	1.276	0.204
การควมตำแหน่งของประธาน คณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่	-0.002	-0.006	-0.112	0.911
ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทาง บัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการ บริษัท	0.001	0.126	1.761	0.080
ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ตรวจสอบ	0.002	0.036	0.633	0.527
ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทาง บัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการ ตรวจสอบ	0.000	-0.057	-0.822	0.412
ขนาดบริษัท	0.035	0.090	1.307	0.193
ประเภทผู้สอบบัญชี	0.153	0.548	8.978	0.000**

ค่าคงที่ = -0.079; $SE_{est} = \pm 0.10489$
 $R = 0.672$; $R^2 = 0.452$; Adjusted $R^2 = 0.416$; $F = 12.640$; $P\text{-value} = 0.000^*$

**นัยสำคัญที่ 0.01, *นัยสำคัญที่ 0.05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน มีสองตัวแปร คือ สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล และ ประเภทผู้สอบบัญชี เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ของสมการโครงสร้างที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ มีค่าเท่ากับ 0.452 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรต่างๆ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานได้ร้อยละ 45.20 โดยสัดส่วนการถือหุ้นโดยรัฐบาลมีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเท่ากับ 0.003 (Beta) และประเภทผู้สอบบัญชีมีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเท่ากับ 0.153 (Beta)

ตัวแปรอื่นๆ นอกจากนี้ คือ สัดส่วนการถือหุ้นแบบครบครัน สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร ส่วนสัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท การควมตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่

ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ และขนาดของบริษัท ไม่มีอิทธิพลต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ

4.3 สรุปสมมติฐานการศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยกำหนดสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการกำกับดูแลกิจการ 2 ด้านคือ ด้านโครงสร้างการเป็นเจ้าของ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ สัดส่วนการถือหุ้นแบบครบครัน สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล และด้านแนวปฏิบัติของคณะกรรมการ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท การควมตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ และความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีของคณะกรรมการตรวจสอบ และตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรควบคุม 2 ตัวแปร คือ ขนาดของบริษัท และประเภทผู้สอบบัญชี

จากผลการศึกษาข้างต้นลักษณะของการกำกับดูแลกิจการที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน คือ สัดส่วนการถือหุ้นโดยรัฐบาล และประเภทของผู้สอบบัญชี โดยมีทิศทางความสัมพันธ์สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ในข้อที่ 4 และข้อที่ 12 คือมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 สรุปสมมติฐานการศึกษา

ตัวแปร	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	ยอมรับ/ปฏิเสธ
H1 สัดส่วนการถือหุ้นแบบครบครัน	-	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H2 สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร	-	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H3 สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ	+	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ

ตัวแปร	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	ยอมรับ/ปฏิเสธ
H4 สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล	+	+	ยอมรับ
H5 ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	+	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H6 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท	+	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H7 การควมตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่	-	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H8 ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัท	+	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H9 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ	+	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H10 ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ	+	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H11 ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน	+	ไม่มีนัยสำคัญ	ปฏิเสธ
H12 ประเภทผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน	+	+	ยอมรับ

จากตารางที่ 4.9 เป็นการสรุปผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ที่ว่าสัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว (ที่วัดจากร้อยละการถือหุ้นโดยบุคคลที่เป็นเครือญาติกันของผู้ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรก) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ผลปรากฏว่าไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างสัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ดังนั้นบริษัทที่มีสัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัวของผู้ถือหุ้นสูงสุด 10 อันดับแรกเพิ่มขึ้น ไม่มีอิทธิพลที่จะทำให้การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานลดลง เช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่าสัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ผลที่ได้คือ ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างสัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหารกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ดังนั้นบริษัทที่มีสัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหารมากขึ้น ไม่มีอิทธิพลที่จะทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานลดลง

สำหรับสมมติฐานที่ 3 ที่ว่าสัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ (ที่วัดจากร้อยละการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน

พบว่าสัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ดังนั้นบริษัทที่มีการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติสูง มิได้ทำให้ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานสูงขึ้น ส่วนสมมติฐานที่ 4 ที่ว่าสัดส่วนผู้ถือหุ้นโดยรัฐบาล (ที่วัดจากร้อยละการถือหุ้น โดยรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจจากผู้ถือหุ้นสูงสุด 10 รายแรก) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน พบว่าสัดส่วนการถือหุ้นโดยรัฐบาลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ บริษัทที่มีสัดส่วนการถือหุ้นโดยรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ จะทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานที่สูงกว่าบริษัทที่ไม่มีการถือหุ้นโดยรัฐบาล เนื่องจากการถือหุ้นโดยรัฐบาลจะเป็นการสร้างความกดดันให้กับบริษัทเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น

สำหรับสมมติฐานที่ 5 ที่ว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ผลที่ได้คือ ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างจำนวนของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ดังนั้นบริษัทที่มีจำนวนคณะกรรมการบริษัทมากขึ้น ไม่มีอิทธิพลที่จะทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานสูงขึ้น และสมมติฐานที่ 6 ที่ว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท (ที่วัดจากร้อยละของกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการทั้งหมด) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน จากการทดสอบพบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ดังนั้นบริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทสูง มิได้มีผลทำให้บริษัทมีระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานสูงขึ้น

สำหรับสมมติฐานที่ 7 ที่ว่าการควบตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ผลที่ได้คือ ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการควบตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ดังนั้น บริษัทที่มีผู้จัดการใหญ่และประธานกรรมการเป็นบุคคลเดียวกันจะไม่มีอิทธิพลทำให้บริษัทมีระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานลดลง เช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 8 ที่ว่าความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ปรากฏว่าไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ดังนั้นบริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินสูง ไม่มีอิทธิพลทำให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานสูงขึ้น

สำหรับสมมติฐานที่ 9 ที่ว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ผลที่ได้คือ ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน และสมมติฐานที่ 10 ที่ว่าความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ดังนั้นบริษัทที่มีสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินสูง ไม่มีอิทธิพลทำให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานสูงขึ้น

สำหรับสมมติฐานที่ 11 ที่ว่าขนาดของบริษัท (ที่ใช้ตัวแปรเทียมเป็นตัววัดมูลค่าจากบริษัทที่อยู่ใน SET50 หรือไม่) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ผลที่ได้คือ ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างขนาดของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน นั่นคือบริษัทที่มีขนาดใหญ่ ไม่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในระดับที่สูงกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก และสมมติฐานสุดท้าย (สมมติฐานที่ 12) คือประเภทผู้สอบบัญชี (ที่ใช้ตัวแปรเทียมเป็นตัววัดมูลค่าจากการมีผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ Big4 หรือไม่) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ผลทดสอบที่ได้ คือ พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างประเภทผู้สอบบัญชีกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ บริษัทที่มีผู้สอบบัญชีในกลุ่มสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) จะทำให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานสูงกว่าบริษัทที่มีผู้สอบบัญชีขนาดเล็ก (ไม่ใช่ Big4)

จากการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 ที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย รวมถึงข้อจำกัด และการศึกษาในอนาคตได้ในบทถัดไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูล ส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เปรียบเทียบระดับการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 และ ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 197 บริษัท โดยใช้กระดาษทำการ วัดระดับการเปิดเผยข้อมูล เพื่อประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน สำหรับปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 และการกำกับดูแลกิจการของบริษัท ได้แก่ สัดส่วนการถือหุ้นแบบ ครอบคร้ว สัดส่วนการถือหุ้น โดยผู้บริหาร สัดส่วนของผู้ถือหุ้น โดยชาวต่างชาติ สัดส่วนของผู้ถือหุ้น โดยรัฐบาล ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท การควบตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่ ความรู้ความสามารถและความ เชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ตรวจสอบ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการ ตรวจสอบ และตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของบริษัท และประเภทผู้สอบบัญชี

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อหา ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาด หลักรัพย์แห่งประเทศไทยจำแนกตามรายการหลักในการเปิดเผยข้อมูล ระดับการเปิดเผยข้อมูล ส่วนงานดำเนินงานจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิง อนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงาน ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 ด้วยค่าสถิติ Pair Sample t-test และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) เพื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงาน ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษาในบทนี้ มีประเด็น ที่สำคัญในการนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย
- 5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย
- 5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัย
- 5.4 งานวิจัยในอนาคต

5.1 สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.1.1 ศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากเก็บรวบรวมข้อมูลการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนที่มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานมากกว่าหนึ่งส่วนงาน ในปีพ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 พบว่ารายการที่กำหนดให้เปิดเผยตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ที่มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ ข้อมูลทั่วไป มีรายการเกี่ยวกับปัจจัยที่กิจการใช้ในการกำหนดส่วนงานที่รายงานประเภทของผลิตภัณฑ์และบริการที่ก่อให้เกิดรายได้ของแต่ละส่วนงาน และเกณฑ์การวัดมูลค่าของผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน (Chief Operating Decision Maker: CODM) เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งรายการที่ทำให้การเปิดเผยข้อมูลทั่วไปของปี พ.ศ. 2556 สูงกว่า พ.ศ. 2555 คือเกณฑ์การวัดมูลค่าของผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน เพราะในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ที่บังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2556 ได้มีแนวคิดทางการจัดการ (Management Approach) เป็นการรายงานผ่านมุมมองของผู้บริหาร จึงได้มีการบังคับเพิ่มเติมให้บริษัทระบุผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน ซึ่งมีบริษัทจำนวน 78 บริษัท หรือร้อยละ 40 ที่มีการระบุผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน เช่น คณะกรรมการบริษัทที่ทำการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ คณะกรรมการบริหาร ประธานกรรมการบริหาร กรรมการผู้จัดการ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร คณะผู้บริหารที่ทำการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ เป็นต้น และรายการที่มีการเปิดเผยน้อยที่สุด คือ การกระทบยอด โดยมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ได้กำหนดให้บริษัทกระทบยอดกำไรหรือขาดทุน รายได้ สินทรัพย์ และหนี้สินของส่วนงานกับของบริษัท แต่บริษัทส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงรายการดังกล่าวแยกแต่ละส่วนงาน โดยให้เหตุผลว่าไม่สามารถปันส่วนให้กับส่วนงานนั้นได้โดยตรง จึงได้แสดงรายการบัญชีของส่วนงานเป็นยอดรวมตามงบการเงินรวมของบริษัท และการกระทบยอดจะต้องมีการ

แสดงรายละเอียดจากตัวเลขของส่วนงานกระทบยอดกลับไปเป็นตัวเลขของงบการเงินรวม ซึ่งมีความยุ่งยากให้แก่บริษัทที่ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลการกระทบยอดเพิ่มเติม

บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานโดยเฉลี่ยร้อยละ 50-59% จากรายการทั้งหมดที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนดให้มีการเปิดเผย สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล (2549) ที่พบว่า การเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานหลักมีประมาณร้อยละ 50 จากรายการทั้งหมดที่มาตรฐานกำหนดให้เปิดเผย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในปี พ.ศ. 2555 พบว่ามีการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ในระดับต่ำ แสดงว่าบริษัทส่วนใหญ่ไม่ได้มีการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินมาถือปฏิบัติก่อนที่มาตรฐานจะมีผลบังคับใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเขวดี รัตนะเหลี่ยม (2554) และในปี พ.ศ. 2556 มี 1 บริษัทนั้นที่เปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในระดับ 90-100% คือ บริษัทไทยรับเบอร์ลาเท็กซ์คอร์ปอเรชั่น (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานตามประเภทอุตสาหกรรมพบว่า อุตสาหกรรมกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีการค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มทรัพยากร และกลุ่มเทคโนโลยีกับกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีลักษณะของธุรกิจที่มีความหลากหลายสามารถต่อ ยอดผลิตภัณฑ์ต้นน้ำและปลายน้ำ ในส่วนของกลุ่มทรัพยากร และกลุ่มเทคโนโลยีกับกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง เป็นอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนจึงต้องจัดทำงบการเงินให้มีความโปร่งใส เพื่อให้งบการเงินมีคุณภาพสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักลงทุน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2556 ที่มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงาน ได้ถือปฏิบัติกับบริษัทจดทะเบียน พบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มีระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานประมาณร้อยละ 50-59 จากรายการทั้งหมดที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนดให้เปิดเผย แสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินค่อนข้างน้อยจะเห็นได้จากการรวบรวมข้อมูลพบว่าจำนวนบริษัทร้อยละ 65 มีระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 จากรายการทั้งหมดที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนดให้เปิดเผย อาจเนื่องมาจากบริษัทมีภาระที่ต้องนำเสนอข้อมูลเพิ่มขึ้น เพราะต้องแยกการบัญชีต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามส่วนงานที่ต้องรายงาน เกิดความยุ่งยากในการเตรียมข้อมูล อาจทำให้บางบริษัทต้องปรับระบบการจัดทำข้อมูล ซึ่งจะ使得ต้นทุนในการจัดเตรียมข้อมูลสูงขึ้น อีกทั้งมาตรฐานเปิดช่องให้บริษัทสามารถเปิดเผยข้อมูลตามที่เสนอให้กับผู้มีอำนาจตัดสินใจ ทำให้บางบริษัทไม่เปิดเผยข้อมูลตามเกณฑ์ที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนด เช่น การให้เหตุผลว่าผู้บริหารเชื่อว่าการใช้กำไร

ก่อนภาษีเงินได้ใน การวัดผลการดำเนินงานนั้นเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในการประเมินผลการดำเนินงานของส่วนงานและสอดคล้องกับกิจการอื่นที่ดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมเดียวกัน ทำให้บริษัทไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้และรายการตามงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ เป็นต้น มาตรฐานยังเปิดช่องให้บริษัทตีความในการเปิดเผยข้อมูล เช่น การเปิดเผยข้อมูลตามภูมิศาสตร์ มาตรฐานไม่ระบุว่าให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลตามที่ตั้งของบริษัทหรือตามที่ตั้งของลูกค้า หากบริษัทตีความเป็นการดำเนินงานก็ถือว่ามีส่วนงานภูมิศาสตร์เดียวกันนั้น ทำให้ไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลรายได้ และสินทรัพย์ที่เกิดจากที่ตั้งของลูกค้า ทั้งที่จริงแล้วมีการขายสินค้าหรือบริการไปยังต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้บางบริษัทไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนงาน เนื่องจากกลัวว่าบริษัทจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน เช่น บริษัทมหาชนอาจเสียเปรียบบริษัทเอกชนหรือคู่แข่งจากต่างประเทศซึ่งไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลของส่วนงาน เป็นต้น แม้ว่าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้ก็ตาม ซึ่ง IASB และสำนักงาน ก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์ ได้ ออกมาแสดงความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานมิได้ทำให้บริษัทจดทะเบียนสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน เพราะคู่แข่งส่วนมากมีแหล่งข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับบริษัทมากกว่าที่บริษัทเปิดเผยในงบการเงิน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555, น.6)

5.1.2 เปรียบเทียบระดับการเปลี่ยนแปลงของการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 ด้วยการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน วัดมูลค่าโดยดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 พบว่าค่าเฉลี่ยของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในปี พ.ศ. 2556 มีการเปลี่ยนแปลงไปจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในปี พ.ศ. 2555 แสดงว่าบริษัทจดทะเบียนได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ที่บังคับให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานมากขึ้น

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 จำแนกตามรายการหลักในการกำหนดให้เปิดเผยข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป กำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์และหนี้สิน เกณฑ์การวัดมูลค่า การกระทบยอด ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ ข้อมูลเกี่ยวกับเขตภูมิศาสตร์ และข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ารายใหญ่ พบว่าเกือบทุกรายการหลักมีความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้น

รายการหลักเกี่ยวกับการกระทบบยอดที่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ถึงแม้ว่าระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานก่อนข้างน้อยหากเทียบกับรายการทั้งหมดที่มาตรฐานกำหนดให้เปิดเผย แต่เมื่อพิจารณาจากระดับการเปิดเผยข้อมูลเปรียบเทียบกันระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 พบว่าบริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงาน ที่ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2556 นั้นกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลส่วนงานเพิ่มขึ้น (Full Disclosure) เพื่อประโยชน์ต่อผู้ซึ่งบการเงินหรือนักลงทุนในการตัดสินใจลงทุนและเพื่อความโปร่งใสมากขึ้น ดังนั้นเพื่อตอบสนองความคาดหวังของสังคมและผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ ที่มีต่อบริษัทในการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีตามทฤษฎีความชอบธรรมถึงแม้จะไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับได้ครบถ้วนทั้งหมด อาจเพราะมีข้อจำกัดด้านต้นทุน หรือด้านเวลาแต่บริษัทก็พยายามเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับใหม่เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้มีส่วนได้เสียว่าบริษัทดำเนินงานภายในขอบเขตของสังคมและข้อกำหนดของกฎหมาย (Craig & Michaela, 2006)

5.1.3 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ สัดส่วนของผู้ถือหุ้น โดยรัฐบาล และประเภทของผู้สอบบัญชี

สัดส่วนของผู้ถือหุ้น โดยรัฐบาล

จากผลการทดสอบพบว่า สัดส่วนผู้ถือหุ้น โดยรัฐบาลมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยมีทิศทางความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ข้อที่ 4 คือ สัดส่วนของผู้ถือหุ้น โดยรัฐบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตของ Eng and Mak (2003) ที่พบว่า การถือหุ้นในธุรกิจโดยรัฐหรือองค์กรของรัฐจะมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นของระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงิน เนื่องจากบริษัทที่มีรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่จะถูกเพ่งเล็งจากประชาชนเป็นพิเศษ เพราะเงินลงทุนของรัฐบาลมาจากภาษีของประชาชน ดังนั้นรัฐบาลควรลงทุนในบริษัทที่ปฏิบัติถูกต้องและมีความโปร่งใส ซึ่งเป็นการสร้างแรงกดดันให้กับบริษัทที่มีการถือหุ้น โดยรัฐบาลมีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น

ประเภทของผู้สอบบัญชี

จากผลการทดสอบพบว่า ประเภทผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ในข้อที่ 12 กล่าวคือ ประเภทผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ในอดีต (Prahter-Kinsey and Meek, 2002; Wan-Hussin, 2009; Birt et al., 2003; อลิศรา ผลาวรณ, 2547 และ Jalila and Devi, 2012) เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ Big 4 เป็นบริษัทที่มีชื่อเสียง ได้รับความไว้วางใจทั้งการตรวจสอบบัญชีและการให้คำปรึกษาในด้านการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ในรายงานทางการเงิน และมักถูกคาดหวังว่าจะมีการให้บริการที่มีคุณภาพสูงและอาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากการถูกฟ้องร้องหากสำนักงานมีความสัมพันธ์กับบริษัทลูกค้าที่มีการเปิดเผยข้อมูลไม่ครบถ้วน ดังนั้น สำนักงานสอบบัญชี Big 4 จึงทำหน้าที่สนับสนุนให้บริษัทลูกค้าเปิดเผยข้อมูลในระดับที่สูงกว่าบริษัทที่มีการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ได้เป็น Big 4 (ฐิติมา กิ่งแก้ว, 2555, น.22)

2. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ สัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท การควมตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ และขนาดของบริษัท

สัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว

จากการทดสอบพบว่า สัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เนื่องจากบริษัทในประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากธุรกิจครอบครัวต่อมาเมื่อมีการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จึงมีลักษณะการถือหุ้นแบบครอบครัวด้วย ทำให้หุ้นมีการกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น ความมีอิทธิพลของผู้ถือหุ้นจึงไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 กล่าวคือ การถือหุ้นแบบครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตของประเทศไทยที่ไม่พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานหรือรายการตามข้อบังคับ (อลิศรา ผลาวรณ, 2547; เสาวลักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล, 2549) แต่ค้านกับผลการศึกษาจากประเทศมาเลเซียที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกของ Wan-Hussin (2009) และ Jalila and Devi (2012)

สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหาร

จากการทดสอบพบว่า สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน สืบเนื่องจากบริษัทในประเทศไทยส่วนใหญ่มีลักษณะหรือสัดส่วนการถือหุ้นแบบครอบครัว และผู้บริหารของบริษัทก็เป็นบุคคลในครอบครัว ทำให้หุ้นมีการกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น ความมีอิทธิพลของผู้ถือหุ้นจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 กล่าวคือ สัดส่วนการถือหุ้นโดยผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในอดีตที่ไม่พบความสัมพันธ์ (นวพร พงษ์ตัญจกุล, 2546; อติศรา ผลาวรณ, 2547; เสาวลักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล, 2549; Jalila and Devi, 2012)

สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ

จากการทดสอบพบว่า สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เนื่องจากลักษณะการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติเป็นการเข้ามาลงทุนในสาขาหรือบริษัทย่อยของบริษัทต่างประเทศ ซึ่งบริษัทใหญ่จะส่งตัวแทนที่เป็นชาวต่างชาติมาทำหน้าที่ผู้บริหารของบริษัท ผู้บริหารชาวต่างชาติอาจไม่มีความเข้าใจในกฎระเบียบข้อบังคับเท่าที่ควร ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 3 กล่าวคือ สัดส่วนของผู้ถือหุ้นโดยชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jalila and Devi (2012) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ แต่พบความสัมพันธ์เชิงลบจากการศึกษาของ อติศรา ผลาวรณ (2547) ที่พบว่าสัดส่วนการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับ โดยบริษัทที่มีการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติในสัดส่วนต่ำจะมีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับได้ครอบคลุมในรายละเอียดมากกว่าบริษัทที่มีการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติในสัดส่วนที่สูง

ขนาดของคณะกรรมการบริษัท

จากการทดสอบพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน อาจเนื่องมาจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเกี่ยวข้องกับลักษณะการดำเนินธุรกิจ อีกทั้งบริษัทส่วนใหญ่มีจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่ไม่ใช่กรรมการอิสระจะมีจำนวน 2 ใน 3 ของกรรมการทั้งหมด เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้คณะกรรมการบริษัทต้องมีคณะกรรมการที่เป็นอิสระ 1 ใน 3 ของคณะกรรมการบริษัททั้งหมด ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 5 ที่ว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศมาเลเซียของ

Wan-Hussin (2009) และงานวิจัยในประเทศจีนของ Lei and Gerhard (2012) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงาน

ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท

จากการทดสอบพบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีการกระจุกตัวของการถือหุ้นอยู่ในกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ทำให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีอำนาจที่จะเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันกับตนหรือเป็นตัวแทนของตนขึ้นมาเป็นกรรมการและผู้บริหารได้ ทำให้คณะกรรมการบริษัทในประเทศแถบเอเชีย ที่มักมีการถือหุ้นแบบกระจุกตัวถูกควบคุมโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ อีกทั้งตลาดหลักทรัพย์ฯ มีข้อปฏิบัติที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนเกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการอิสระ โดยให้บริษัทควรมีกรรมการบริษัทอิสระอย่างน้อย 1 ใน 3 ของคณะกรรมการบริษัททั้งหมด ทำให้บริษัทจดทะเบียนยึดมาเป็นข้อปฏิบัติในการเลือกกรรมการอิสระด้วยการนำคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นกรรมการอิสระมาเป็นกรรมการบริษัทด้วย ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 6 กล่าวคือ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยในประเทศมาเลเซียของ Wan-Hussin (2009) งานวิจัยในประเทศจีนของ Lei and Gerhard (2012) และงานวิจัยในฮ่องกงของ Ho and Wang (2001) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูล

การควบตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่

จากการทดสอบพบว่า การควบตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่ไม่ได้มีการควบตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่ ถึงแม้ลักษณะของบริษัทจะเป็นแบบครอบครัวก็ตาม เพราะแนวปฏิบัติการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าทั้งสองตำแหน่งไม่ควรเป็นบุคคลเดียวกัน เพื่อให้มีการคานอำนาจกัน แต่ในความจริงแล้วถึงแม้ทั้งสองตำแหน่งจะไม่ใช่มุบุคคลเดียวกันก็มีบางบริษัทที่บุคคลทั้งสองตำแหน่งมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 7 ที่ว่า การควบตำแหน่งของประธานคณะกรรมการและผู้จัดการใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศจีนของ Lei and Gerhard (2012) และงานวิจัยในฮ่องกงของ Ho and Wang (2001) ซึ่งกลับกันกับการศึกษาของสิทธกร ภูมิวัฒน์ (2553) ที่พบว่า การแยกตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัท จากการทดสอบพบว่า ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ไม่ได้บังคับให้บริษัทต้องมีคณะกรรมการบริษัทที่ต้องมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงิน ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่เป็นแบบครอบครัว คณะกรรมการส่วนใหญ่จึงมาจากครอบครัวมากกว่าการเน้นกรรมการที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงิน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 8 กล่าวคือ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน และขัดแย้งกับงานวิจัยของ Gul and Leung (2004) ที่พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างสัดส่วนผู้เชี่ยวชาญภายนอกในคณะกรรมการบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ

ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

จากการศึกษาพบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดให้กรรมการตรวจสอบเป็นกรรมการอิสระ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 9 กล่าวคือ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญประภา นิมิตร (2548) และงานวิจัยในฮ่องกงของ Ho and Wang (2001) ที่ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งกลับกันกับการศึกษาของสิทธิร ภูมิวัฒน์ (2553) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ

ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบไม่สัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้มีข้อเสนอแนะให้กรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์หรือความสามารถในการตรวจสอบงบการเงิน โดยไม่ได้ระบุนิยามว่าความสามารถดังกล่าวมีคุณสมบัติอย่างไร ทำให้บางบริษัทไม่มีกรรมการตรวจสอบที่สำเร็จการศึกษาทางบัญชีหรือการเงินหรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพด้านบัญชี แต่เป็นกรรมการตรวจสอบที่สำเร็จการศึกษาด้านกฎหมาย การปกครอง หรือทางด้านเทคนิคเฉพาะตามลักษณะการประกอบธุรกิจของ

บริษัทนั้นๆ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 10 กล่าวคือ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญทางบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญประภา นิมิตร (2548) และ Haf-Abdullah and Wan-Hussin (2009) ที่พบว่าความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน

ขนาดของบริษัท

จากผลการศึกษาพบว่า ขนาดของบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน อาจเนื่องมาจากการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่เป็นปีแรกทำให้หลายๆ บริษัทไม่พร้อมในการเปิดเผยข้อมูลที่กำหนดให้เปิดเผยเพิ่มขึ้นจากมาตรฐานฉบับเดิม ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 11 กล่าวคือ ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Akhtaruddin (2005) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในประเทศบังกลาเทศ และ Wan-Hussin (2009) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดบริษัทกับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งกลับกันกับการศึกษาของ อลิศรา ผลาวรรณ (2547) เสาวลักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล (2549) และสิทธิร ภูมิวัฒน์ (2553) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกของขนาดของบริษัทต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.2.1 ประโยชน์เชิงทฤษฎี

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาอธิบาย ประกอบด้วย (1) ทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory) เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทกับการคาดหวังของสังคม ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การดำเนินงานในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อรักษาความถูกต้อง เช่นเดียวกับมาตรฐานการบัญชีถือเป็นกฎหมายทางบัญชีที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบริษัทหรือผู้ทำบัญชีจะต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้สังคมมั่นใจว่าบริษัทได้ดำเนินงานภายในขอบเขตและบรรทัดฐานของสังคม ดังนั้นจากผลการศึกษา ความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 ที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี พบว่าบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานเพิ่มขึ้นตาม

มาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กำหนดไว้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ที่ประกาศใช้ (2) ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) เพื่อใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยทฤษฎีตัวแทนได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวการ ในที่นี้คือผู้ถือหุ้น และตัวแทน คือผู้จัดการหรือผู้บริหาร ซึ่งหากตัวแทนขาดจริยธรรมจะส่งผลเสียหายต่อตัวการ ดังนั้นจึงต้องมีระบบหรือกลไกในการควบคุม นั่นคือการกำกับดูแลกิจการเพื่อควบคุมให้บริหารจัดการภายใต้วัตถุประสงค์ที่มุ่งก่อให้เกิดมูลค่าสูงสุดต่อกิจการและผู้ถือหุ้น โดยการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท อาจเป็นการกระทำตามข้อกำหนดหรือการกระทำที่ยึดแบบแผน (Ritualism) เพียงอย่างเดียว (Gibbins et al., 1992) ซึ่งการยึดแบบแผน คือการยึดในข้อบัญญัติที่กำหนดเป็นบรรทัดฐานในการวัดและเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีจะส่งผลทางบวกในแง่ของความโปร่งใส ขณะเดียวกันการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทนั้นก็อาจส่งผลกระทบทางลบ เช่น ข้อมูลที่เปิดเผยนั้นอาจเป็นประโยชน์ต่อคู่แข่งในอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารทำการพิจารณาถึงต้นทุนเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ

5.2.2 ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำมาเป็นแนวทางให้กับบริษัทจดทะเบียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บริษัทจดทะเบียนควรมีการปรับปรุงคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี เพื่อแสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานและความโปร่งใส ส่วนบริษัทที่กำลังจะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ควรมีการศึกษารายการที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้เปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เพื่อออกแบบระบบการจัดเก็บข้อมูลให้ถูกต้องและประหยัดต้นทุนในการปรับระบบรวบรวมข้อมูลภายหลัง
2. นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงิน มีข้อมูลบริษัทเพื่อให้ประกอบการตัดสินใจมากขึ้นเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและความถูกต้องในการตัดสินใจ เนื่องจากมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 มีการกำหนดให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานมากขึ้น
3. สภาวิชาชีพบัญชีควรมีการทบทวนมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินหรือติดตามประเด็นปัญหาและวิเคราะห์ผลกระทบจากบริษัทจดทะเบียน รวมทั้งควรมีการปรับปรุงหรือส่งเสริมคุณภาพของงานสอบบัญชีของสำนักงานบัญชีขนาดกลางและขนาดเล็กให้มีความเหมาะสมเทียบได้กับสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่
4. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ควรมีการสำรวจความต้องการข้อมูลของนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินของบริษัทจดทะเบียน เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนได้ทราบความต้องการและ

เป็นแนวทางในการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ควรจัดให้มีการให้ความรู้ต่อนักลงทุนและผู้ถือหุ้นในการให้ความสำคัญต่อการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วนและส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นทำหน้าที่กำกับดูแลให้ผู้บริหารจัดการทางการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานบัญชี และควรให้ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ การวิจัย หรือความมั่นใจว่าการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานไม่ได้ทำให้บริษัทสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน

5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัย

5.3.1 การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะบริษัทที่มีส่วนงานมากกว่าหนึ่งส่วนงาน ซึ่งตามข้อบังคับของมาตรฐานกำหนดว่าถึงแม้บริษัทที่มีส่วนงานเดียวต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 8 แต่รายละเอียดการเปิดเผยข้อมูลจะน้อยกว่าบริษัทที่มีมากกว่าหนึ่งส่วนงาน

5.3.2 ในการทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ยังมีปัจจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ และปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาทดสอบกับความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เช่น ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการแข่งขัน เป็นต้น

5.3.3 งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากช่วงระยะเวลา 2 ปีเท่านั้น ตั้งแต่พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2556 เนื่องจากเป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงการบังคับใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8

5.4 งานวิจัยในอนาคต

5.4.1 ควรมีการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับมาตรฐานของบริษัทที่มีส่วนงานเดียว เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่มีมากกว่าหนึ่งส่วนงาน

5.4.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยเพิ่มปัจจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลอื่นๆ เช่น การดำรงตำแหน่งกรรมการหลายบริษัท ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นต้น หรือปัจจัยอื่นๆ เช่น ความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการแข่งขัน ประเภทอุตสาหกรรม เป็นต้น และควรมีการศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของคณะกรรมการ ผู้บริหาร หรือผู้ทำบัญชีที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน เพื่อทราบถึงแรงจูงใจของบริษัทที่มีต่อการเปิดเผยข้อมูลนี้ หรือข้อจำกัดประเด็นปัญหาจากการนำมาตรฐานการรายงานการเงินฉบับนี้มาใช้ในประเทศไทย

5.4.3 ควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษามากยิ่งขึ้น ควรใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมากกว่า 2 ปี

บรรณานุกรม

- ขวัญสกุล เต็งอำนาจ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 8(22), 20-37.
- แหวดี รัตนะเหลียม. (2553). แนวโน้มการเสนอข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงาน ภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ส่วนงานปฏิบัติการ. การศึกษาอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- จักรวดี ชอบพิเชียร. (2552). อิทธิพลของกลไกของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของธุรกิจกับระดับของการเปิดเผยข้อมูลภาคสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 69-95.
- จิตติมา กิ่งแก้ว. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมตามความสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. เอกสารนำเสนอในงานประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 2 ประจำปี 2555 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. ค้นเมื่อ 5 มกราคม 2557, จาก http://www.map.bus.tu.ac.th/public/upload/media/th/Student_Achievement_2012.pdf
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2556). การกำกับดูแลกิจการที่ดี. ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2556, จาก www.set.or.th/th/index.html
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2556). แนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ. ค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2556, จาก www.set.or.th/th/index.html
- นวพร พงษ์ตันจกุล. (2546). โครงสร้างการเป็นเจ้าของและคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ปทุมทริกา โบกกรณ์ย์. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญด้านบัญชีของผู้บริหารและกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

- เพ็ญประภา นิมิตร. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ไพริน ใจทัต. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการจัดการกำไร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ศนิพร จันทรสถาพร. (2546). *ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ มุมมองของผู้ตรวจสอบภายใน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2552). *มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน*.
- สังเวียน อินทรวิชัย. (2545). *รวมบทความการกำกับดูแลกิจการที่ดี*. กรุงเทพมหานคร : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- สิทธิธ ภูมิวัฒน์. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การศึกษาอิสระโครงการปริญญาโททางการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สุวดี สัตยารักษ์วิทย์ และ อัญชลี พิพัฒน์เสริญ. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและระยะเวลาที่ใช้ในการออกรายงานการสอบบัญชี*. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 8(22), 65-81.
- เสาวลักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อลิสรา ผลาวรรณ. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

- อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์. (2555). มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงาน (IFRS 8 Operating Segments). *Financial Reporting Update @ The Stock Exchange of Thailand*, 3, 3-12.
- อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์. (2555). *IFRS ข้อกำหนดที่สำคัญของมาตรฐานและการตีความ*. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- Akhtaruddin M. (2005). *Corporate mandatory disclosure practices in Bangladesh. The International Journal of Accounting*, 40(2005), 399-422.
- Albrecht, W. D.; and Chipalkatti, N. New Segment Reporting. *CPA Journal* (May 1998).
- Andrea S.K. and Ya-wen Y. (2008). The impact of corporate governance on Internet financial reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 27(2008), 62-87.
- Arcay M. R. B. & Vazquez M. F. M. (2005). Corporate Characteristics, Governance Rules And The Extent Of Voluntary Disclosure In Spain. *Advances in Accounting*, 21, 299-331.
- Atiken, M.; Hooper, C.; and Pickering, J. (1997). Determinants of Voluntary Disclosure of Segment Information: A Re-Examination of the Role of Diversification Strategy. *Accounting & Finance*, 37(1997), 89-109.
- Birt, J. L.; Bilson, C. M.; Smith, T.; and Whaley, R. E. (2004). Ownership, Competition and Financial Disclosure. *Australian Journal of Management*, 31(2), 235-263.
- Bradbury, M. (1991). Characteristics of Firms and Voluntary Interim Earnings Disclosures: New Zealand Evidence. *Pacific Accounting Review*, 3(1991), 36-62.
- Bradbury, M. (1992). Voluntary Disclosures of Segment Information. *Accounting & Finance*, 32(1992): 15-26.
- Byard D., Li Y. & Weintrop J. (2006). Corporate governance and the quality of financial analysts' information. *Journal of Accounting and Public Policy*, 25(5), 609-625.
- Charles J.P. & Bikki J. (2000). Association between independent non-executive directors, family control and financial disclosures in Hong Kong. *Journal of Accounting and Public Policy*, 19(2000), 285-310.

- Chau G. & Gray S. J. (2010). Family ownership, board independence and voluntary disclosure: Evidence from Hong Kong. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 19, 93-109.
- Cheng E.C.M. & Courtenay S. M. (2006). Board composition, regulatory regime and voluntary disclosure. *The International Journal of Accounting*, 41(3), 262–289.
- Cooper D.R. & Schindler P.S. (2011). *Business Research Methods* (Eleventh Edition). Singapore: McGraw-Hill Education.
- Craig D. & Michaela R. (2006). *Financial Accounting Theory (Second Edition)*. Australia: McGraw-Hill Education.
- Eng L.L.& Mak Y.T. (2003). Corporate governance and voluntary disclosure. *Journal of Accounting and Public Policy*, 22, 325–345.
- Fama, E. & Jensen, M.C. (1983). Separation of ownership and control. *Journal of Economics and Law*, 26, 301-325.
- Gibbins, M., Richardson, A. J. and Waterhouse, J. (1992) The Management of Financial Disclosure: Theory and Perspectives. *The CGA Research Foundation Research Monograph*, 20.
- Gisbert A. & Navallas B. (2013). The association between voluntary disclosure and corporate governance in the presence of severe agency conflicts. *Advances in Accounting*, 29(2), 286-298.
- Gray, S. J. (1978). Segment Reporting and the EEC Multinationals. *Journal of Accounting Research*, 16(2), 1978.
- Gul F. A. & Leung S. (2004). Board leadership, outside directors' expertise and voluntary corporate disclosures. *Journal of Accounting and Public Policy*, 23(5), 351–379.
- Herrmann, D.; and Thomas, W. B. (1996). Segment Reporting in the European Union: Analyzing the Effects of Country, Size, Industry, and Exchange Listing. *Journal of International Accounting & Taxation*, 5(1996): 1-20.

- Herrmann, D.; and Thomas, W. B. (2000). An Analysis of Segment Disclosures under SFAS No.131 and SFAS No.14. *Accounting Horizons*, 14(2000), 287-302.
- Ho S. S.M & Wong K. S. (2001). A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. 10(2), 139–156.
- Hafi-Abdullah, N. M. and Wan-Hussin W. N. (2009). Audit Committees Attributes, Financial Distress and the Quality of Financial Reporting in Malaysia. Retrieved November, 2009, from <http://ssrn.com/abstract=1500134>.
- Jalila J. & Devi S. (2012). Ownership structure effect on the extent of segment disclosure: evidence from Malaysia. *Procedia Economics and Finance*, 2, 247 – 256
- Klien, A. (2002). Audit committee, board of director characteristics, and earnings management. *Journal of Accounting and Economics*, 33(August), 375-400.
- Lakhal, F. (2007). *Voluntary Disclosures and Financial Analysts' Behavior in France*. Retrieved December 8, 2013, from http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=921279
- Lei G. & Gerhard K. (2012). The impact of corporate governance and external audit on compliance to mandatory disclosure requirements in China. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 21(2012), 17-31.
- Leung S. & Horwitz B. (2004). Director ownership and voluntary segment disclosure. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 15, 185-211.
- Maria G. D. (2001). Legitimacy Theory and Internet Financial Reporting. (ESGTS School of Management and Technology.
- McKinnon, J. L.; and Dalimunthe, L. (1993). Voluntary Disclosure of Segment Information by Australian Diversified Companies. *Accounting & Finance*, 33(1993), 33-50.
- Mohd G. & Wheetman P. (2006). Perpetuating traditional influences: voluntary disclosure in Malaysia following the economic crisis. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 15(2006), 226-248.

- Prather-Kinsey, J.; and Meek, G. K. (2004). The Effect of Revised IAS14 on Segment Reporting by IAS Companies. *European Accounting Review*, 13(2004), 213-234.
- Pribrivat A. & Jiamsagul S. (2010). Board Characteristics and Firm Performance: The Case of SET 100. *NIDA BUSINESS JOURNAL*, 6, 107-124.
- Stephen O. (1998). The Impact of Corporate Attributes on the Extent of Mandatory Disclosure and Reporting by Listed Companies in Zimbabwe. *The International Journal of Accounting*, 33(2), 605-631.
- Talha, M., Sallehuddin, A. and Fallatah, Y. A. (2008). Factors influencing FRS 114 segmental reporting: evidence from Malaysia. *International Journal of Managerial and Financial Accounting*, 1(2), 184-198.
- Wan-Hussin, W. N. (2009). The impact of family-firm structure and board composition on corporate transparency: Evidence based on segment disclosures in Malaysia. *The International Journal of Accounting*, 44,313–333.
- Zulkarnain B., Shamsher M. & Siti S. (2007). Audit Committee Support and Auditor Independence. Available online November 2007.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบเก็บข้อมูล

**เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูลส่วนงาน
ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**

กระดาษทำการ (Working Paper) วัตถุประสงค์การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท สำหรับปี 2555 และปี 2556

บมจ. _____

ประเภทอุตสาหกรรม

☐ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	☐ กลุ่มทรัพยากร
☐ กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	☐ กลุ่มบริการ
☐ กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	☐ กลุ่มเทคโนโลยี
☐ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

1. ขนาดของกิจการ อยู่ใน SET50 Other: Non-SET50
2. บริษัทสอบบัญชีที่ใช้ _____ Big 4 Other
3. ร้อยละของการถือหุ้นของบุคคลที่เป็นเครือญาติกัน _____
4. ร้อยละการถือหุ้นของผู้บริหาร _____
5. ร้อยละการถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ _____
6. ร้อยละการถือหุ้นโดยรัฐบาล _____
7. จำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมด _____
8. ร้อยละของกรรมการบริษัทอิสระต่อคณะกรรมการบริษัท _____
9. การควมตำแหน่งของประธานกรรมการและผู้จัดการใหญ่
  - ควบตำแหน่ง
  - ไม่ควบตำแหน่ง
10. ร้อยละของคณะกรรมการบริษัทที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการเงินหรือบัญชีต่อคณะกรรมการบริษัททั้งหมด _____
11. จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด _____
12. ร้อยละของกรรมการตรวจสอบอิสระต่อคณะกรรมการตรวจสอบ _____
13. ร้อยละของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการเงินหรือบัญชีต่อคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด _____

ส่วนที่ 2 การประเมินการเปิดเผยข้อมูลตามส่วนงานในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ดังนี้

เปิดเผย = บริษัทเปิดเผยรายการนี้ตามข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ฉบับที่ 8 ในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท

ไม่เปิดเผย = บริษัทไม่ได้เปิดเผยรายการนี้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท

ข้อที่	หัวข้อ/รายละเอียด	ปี 2555		ปี 2556	
		เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย
ข้อมูลทั่วไป					
1.	ปัจจัยที่กิจการใช้ในการกำหนดส่วนงานที่รายงาน				
2.	ประเภทของผลิตภัณฑ์และบริการที่ก่อให้เกิดรายได้ของแต่ละส่วนงานที่รายงาน				
3.	เกณฑ์การวัดมูลค่าของ CODM				
ข้อมูลเกี่ยวกับกำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์ และหนี้สิน					
1.	กำไรหรือขาดทุนของแต่ละส่วนงานที่รายงาน				
2.	สินทรัพย์รวมของแต่ละส่วนงานที่รายงาน				
3.	หนี้สินของแต่ละส่วนงานที่รายงาน				
4.	รายได้ที่ได้รับจากลูกค้าภายนอก				
5.	รายได้จากรายการกับส่วนงานดำเนินงานอื่นในกิจการเดียวกัน (Inter-segment sales)				
6.	ดอกเบี้ยรับ				
7.	ดอกเบี้ยจ่าย				
8.	ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย				
9.	รายได้และค่าใช้จ่ายที่มีนัยสำคัญที่เปิดเผยตามย่อหน้าที่ 97 ของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1				
10.	ส่วนแบ่งผลกำไรหรือผลขาดทุนจากบริษัทร่วม และกิจการร่วมค้าที่บันทึกตามวิธีส่วนได้เสีย				
11.	ค่าใช้จ่ายหรือรายได้ภาษีเงินได้				

ข้อที่	หัวข้อ/รายละเอียด	ปี 2555		ปี 2556	
		เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย
12.	รายการที่มีใช้เงินสดที่มีนัยสำคัญอื่นๆ				
13.	มูลค่าของเงินลงทุนในบริษัทร่วม และกิจการร่วมค้าที่บันทึกตามวิธีส่วนได้เสีย				
14.	มูลค่าการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน				
อธิบายการวัดมูลค่าผลกำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์ และหนี้สินของแต่ละส่วนงาน					
1.	วิธีการบันทึกบัญชีสำหรับรายการระหว่างส่วนงานที่รายงาน				
2.	ลักษณะของความแตกต่างระหว่างการวัดผลกำไรหรือขาดทุนของส่วนงานที่รายงาน กับผลกำไรหรือขาดทุนรวมก่อนภาษีของกิจการ และก่อนการดำเนินงานที่ยกเลิกของกิจการ				
3.	ลักษณะของความแตกต่างระหว่างการวัดสินทรัพย์ของส่วนงานที่รายงานกับสินทรัพย์ของกิจการ				
4.	ลักษณะของความแตกต่างระหว่างการวัดหนี้สินของส่วนงานที่รายงานกับหนี้สินของกิจการ				
5.	ลักษณะและผลกระทบของการปันส่วนแบบไม่สมมาตรให้กับส่วนงานที่รายงาน				
การกระทบยอด					
1.	ผลรวมของรายได้ของทุกส่วนงานที่รายงานกับรายได้รวมของกิจการ				
2.	ผลรวมของกำไรหรือขาดทุนของทุกส่วนงานที่รายงานกับผลกำไรหรือขาดทุนรวมก่อนภาษีของกิจการและก่อนการดำเนินงานที่ยกเลิกของกิจการ				

ข้อที่	หัวข้อ/รายละเอียด	ปี 2555		ปี 2556	
		เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	เปิดเผย	ไม่เปิดเผย
3.	ผลรวมของสินทรัพย์ของทุกส่วนงานที่รายงานกับสินทรัพย์รวมของกิจการ				
4.	ผลรวมของหนี้สินของทุกส่วนงานที่รายงานกับหนี้สินรวมของกิจการ				
5.	ผลรวมของรายการที่มีสาระสำคัญอื่นๆ ที่เปิดเผยแยกตามส่วนงานที่รายงานกับยอดรวมของกิจการ				
ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ					
1.	รายได้จากลูกค้าภายนอกสำหรับแต่ละผลิตภัณฑ์และบริการ				
ข้อมูลเกี่ยวกับเขตภูมิศาสตร์					
1.	รายได้จากลูกค้าภายนอก (ก) จากประเทศที่กิจการตั้งอยู่ (ข) จากประเทศอื่นๆ				
2.	หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการแยกรายได้จากลูกค้าภายนอกของแต่ละประเทศ				
3.	สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (ก) ที่ตั้งอยู่ในประเทศที่กิจการดำเนินการอยู่ (ข) ตั้งอยู่ในประเทศอื่นๆที่กิจการถือครอง				
ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ารายใหญ่					
1.	ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการพึ่งพิงลูกค้ารายใหญ่ของกิจการ (รายได้มูลค่าตั้งแต่ร้อยละ 10 ของรายได้ของกิจการ)				
	รวมคะแนน				

ภาคผนวก ข
รายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ ข.1 รายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่ใช้ในการวิจัยแบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อหลักทรัพย์
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร		
1	บริษัท ห้องเย็นเอเชีย ซีฟู๊ด จำกัด (มหาชน)	ASIAN
2	บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)	CPI
3	บริษัท จีเอฟพีที จำกัด (มหาชน)	GFPT
4	บริษัท ปทุมไรชมิล แอนด์ แกรนารี จำกัด (มหาชน)	PRG
5	บริษัท ศรีตรังแอโกรอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)	STA
6	บริษัท ไทยลักซ์ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)	TLUXE
7	บริษัท ไทยรับเบอร์ลาเท็กซ์คอร์ปอเรชั่น (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	TRUBB
8	บริษัท อกริเพียว โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	APURE
9	บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)	CPF
10	บริษัท น้ำตาลครบุรี จำกัด (มหาชน)	KBS
11	บริษัท ลำสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	LST
12	บริษัท มาลีสามพราน จำกัด (มหาชน)	MALEE
13	บริษัท ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	MINT
14	บริษัท พรีเมียร์ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด (มหาชน)	PM
15	บริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด (มหาชน)	SNP
16	บริษัท ส. ขอนแก่นฟู๊ดส์ จำกัด (มหาชน)	SORKON
17	บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน)	SSC
18	บริษัท ทรัพย์ศรีไทย จำกัด (มหาชน)	SST
19	บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟู๊ดส์ จำกัด (มหาชน)	TF
20	บริษัท ทีปโก้ฟู๊ดส์ จำกัด (มหาชน)	TIPCO
21	บริษัท ไทยยูเนี่ยน โฟรเซ่น โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)	TUF
ทรัพยากร		
1	บริษัท เอเชีย อินซูเลเตอร์ จำกัด (มหาชน)	AI
2	บริษัท เอกรัฐวิศวกรรม จำกัด (มหาชน)	AKR
3	บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)	BANPU
4	บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	BCP

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อหลักทรัพย์
ทรัพยากร (ต่อ)		
5	บริษัท เดิมโก้ จำกัด (มหาชน)	DEMCO
6	บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน)	EASTW
7	บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)	EGCO
8	บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	ESSO
9	บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน)	GLOW
10	บริษัท กันกุลเอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน)	GUNKUL
11	บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)	IRPC
12	บริษัท ลานนาริชอर्सเซส จำกัด (มหาชน)	LANNA
13	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	PTT
14	บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	PTTEP
15	บริษัท อาร์พีซีจี จำกัด (มหาชน)	RPC
16	บริษัท สยามแก๊ส แอนด์ ปิโตรเคมีคัลส์ จำกัด (มหาชน)	SGP
17	บริษัท เอสพีซีจี จำกัด (มหาชน)	SPCG
18	บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)	TOP
เทคโนโลยี		
1	บริษัท เคซีอี อีเลคโทรนิคส์ จำกัด (มหาชน)	KCE
2	บริษัท สตาร์ส ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	SMT
3	บริษัท ซิงเกิ้ล พอยท์ พาร์ท (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	SPPT
4	บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	ADVANC
5	บริษัท บลิส-เทล จำกัด (มหาชน)	BLISS
6	บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)	CSL
7	บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	DTAC
8	บริษัท ฟอर्थ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	FORTH
9	บริษัท อินเตอร์เนชั่นเนลเอนจิเนียริง จำกัด (มหาชน)	IEC
10	บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน)	INET
11	บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	INTUCH

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อหลักทรัพย์
เทคโนโลยี (ต่อ)		
12	บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ต เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	JAS
13	บริษัท เจ มาร์ท จำกัด (มหาชน)	JMART
14	บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน)	JTS
15	บริษัท เอ็ม เอฟ อี ซี จำกัด (มหาชน)	MFEC
16	บริษัท เอ็ม ลิงค์ เอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	MLINK
17	บริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	MSC
18	บริษัท พรีเมียร์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	PT
19	บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	SAMART
20	บริษัท สามารถเทลคอม จำกัด (มหาชน)	SAMTEL
21	บริษัท สามารถ ไอ-โมบาย จำกัด (มหาชน)	SIM
22	บริษัท เอสไอเอส ดิสทริบิวชั่น (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	SIS
23	บริษัท เอสวีไอเอ จำกัด (มหาชน)	SVOA
24	บริษัท ซินเน็ค (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	SYNEX
25	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)	THCOM
26	บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	TRUE
27	บริษัท ทีดับบลิวแซด คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	TWZ
บริการ		
1	บริษัท เอเชีย คอร์ปอเรท ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)	ACD
2	บริษัท เอเชีย โฮเต็ล จำกัด (มหาชน)	ASIA
3	บริษัท ดี เอราวัณ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	ERW
4	บริษัท แกรนด์ แอสเสท โฮเทลส์ แอนด์ พรอพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)	GRAND
5	บริษัท ลาภูนารี รีสอร์ท แอนด์ โฮเทล จำกัด (มหาชน)	LRH
6	บริษัท โรงพยาบาลวิภาวดี จำกัด (มหาชน)	VIBHA
7	บริษัท เอเชีย เอวิเอชั่น จำกัด (มหาชน)	AAV
8	บริษัท เอเชีย นามารีน เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	ASIMAR
9	บริษัท รถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	BMCL

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อหลักทรัพย์
บริการ (ต่อ)		
10	บริษัท จุฑานาวี จำกัด (มหาชน)	JUTHA
11	บริษัท กรุงเทพโสภณ จำกัด (มหาชน)	KWC
12	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	THAI
13	บริษัท ไทยชูการ์ เทอร์มินัล จำกัด (มหาชน)	TSSTE
14	บริษัท เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน จำกัด (มหาชน)	BWG
15	บริษัทบริหารและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำกัด(มหาชน)	GENCO
16	บริษัท บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)	BIGC
17	บริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน)	BJC
18	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)	CPALL
19	บริษัท คาร์มาร์ท จำกัด (มหาชน)	KAMART
20	บริษัท ลีอกซ์เลย์ จำกัด (มหาชน)	LOXLEY
21	บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน)	MAKRO
22	บริษัท ไมด้า แอสเซ็ท จำกัด (มหาชน)	MIDA
23	บริษัท ออฟฟิศเมท จำกัด (มหาชน)	OFM
24	บริษัท ซิงเกอร์ประเทศไทย จำกัด (มหาชน)	SINGER
25	บริษัท สหพัฒนพิบูล จำกัด (มหาชน)	SPC
26	บริษัท อมารินทร์พรินติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)	AMARIN
27	บริษัท อควา คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	AQUA
28	บริษัท เอเชียซอฟท์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	AS
29	บริษัทไลฟ์ อินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	LIVE
30	บริษัท เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	MAJOR
31	บริษัท แม็ทซิ่ง แม็ทซิไมซ์ โซลูชั่น จำกัด (มหาชน)	MATCH
32	บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)	MATI
33	บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	MCOT
34	บริษัท ประกิต โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	P-FCB
35	บริษัท โพสต์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)	POST

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อหลักทรัพย์
บริการ (ต่อ)		
36	บริษัท อาร์เอส จำกัด (มหาชน)	RS
37	บริษัท ซีอีเคยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)	SE-ED
38	บริษัท เวฟ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)	WAVE
39	บริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)	WORK
สินค้าอุตสาหกรรม		
1	บริษัท นิปปอน แพ็ค(ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	NIPPON
2	บริษัท เอส. แพ็ค แอนด์ พรินท์ จำกัด (มหาชน)	SPACK
3	บริษัท อุตสาหกรรมผ้าเคลือบพลาสติกไทย จำกัด (มหาชน)	TCOAT
4	บริษัท อุตสาหกรรมถังโลหะไทย จำกัด (มหาชน)	TMD
5	บริษัท อิน โครามา เวเนเจอร์ส จำกัด (มหาชน)	IVL
6	บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)	PTTGC
7	บริษัท ไทยเซ็นทรัลเคมี จำกัด (มหาชน)	TCCC
8	บริษัท ไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)	TPC
9	บริษัท วินิไทย จำกัด (มหาชน)	VNT
10	บริษัท ไวท์กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	WG
11	บริษัท ยงไทย จำกัด (มหาชน)	YCI
12	บริษัท อาปิโก ไฮเทค จำกัด (มหาชน)	AH
13	บริษัท เอเชีย พรีซิชั่น จำกัด (มหาชน)	APCS
14	บริษัท ชัยวัฒนา แทนเนอรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	CWT
15	บริษัท อีซิน ฟันท์ จำกัด (มหาชน)	EASON
16	บริษัท อินเตอร์ไฮด์ จำกัด (มหาชน)	IHL
17	บริษัท สมบูรณ์ แอ็ดวานซ์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	SAT
18	บริษัท ไทยรุ่งยูเนี่ยนคาร์ จำกัด (มหาชน)	TRU
19	บริษัท จรุงไทยไวร์แอนด์เคเบิล จำกัด (มหาชน)	CTW
20	บริษัท กุลชรเคอร์บี้ จำกัด (มหาชน)	KKC
21	บริษัท เอส เอ็น ซี ฟอร์เมอร์ จำกัด (มหาชน)	SNC

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อหลักทรัพย์
สินค้าอุตสาหกรรม (ต่อ)		
22	บริษัท ที.ซี.เจ.เอเชีย จำกัด (มหาชน)	TCJ
23	บริษัท แคปปิตอล เอ็นจิเนียริง เน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน)	CEN
24	บริษัท มิลล์คอน สตีล จำกัด (มหาชน)	MILL
25	บริษัท เพิ่มสินสตีลเว็คส์ จำกัด (มหาชน)	PERM
26	บริษัท ริช เอเชีย สตีล จำกัด (มหาชน)	RICH
27	บริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	SSI
28	บริษัท ศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน)	SSSC
29	บริษัท เดอะ สตีล จำกัด (มหาชน)	THE
30	บริษัท ไทยคูน เวิลด์ไวด์ กรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	TYCN
สินค้าอุปโภคบริโภค		
1	บริษัท แฟนซีวู้ด อินดัสตรีส จำกัด (มหาชน)	FANCY
2	บริษัท โมเดิร์นฟาร์มกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	MODERN
3	บริษัท ศรีไทยซูเปอร์แวร์ จำกัด (มหาชน)	SITHAI
4	บริษัท แจ็กเจียอุตสาหกรรม (ไทย) จำกัด (มหาชน)	JCT
5	บ.เอส แอนด์ เจ อินเตอร์เนชั่นแนล เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)	S & J
6	บริษัท ไทยออปติคอลล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	TOG
7	บริษัท แอสเซท ไบรท์ จำกัด (มหาชน)	ABC
8	บริษัท บุติคนิวซิติ จำกัด (มหาชน)	BTNC
9	บริษัท คาสเซอ์ฟิค โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	CPH
10	บริษัท แพนเอเชียฟูดแวร์ จำกัด (มหาชน)	PAF
11	บริษัท แพรนด้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน)	PRANDA
12	บริษัท สหยูเนี่ยน จำกัด (มหาชน)	SUC
13	บริษัท ธนูลักษณ์ จำกัด (มหาชน)	TNL
14	บริษัท เท็กซ์ไทล์เพรสทิจ จำกัด (มหาชน)	TPCORP
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง		
1	บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน)	CK

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อหลักทรัพย์
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (ต่อ)		
2	บริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน)	ITD
3	บริษัทเนาวรัตน์พัฒนาการ จำกัด (มหาชน)	NWR
4	บริษัท พีเออี (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	PAE
5	บริษัท เพาเวอร์ไลน์ เอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน)	PLE
6	บริษัท 프리บิลท์ จำกัด (มหาชน)	PREB
7	บริษัท เอสทีพี แอนด์ ไอ จำกัด (มหาชน)	STPI
8	บริษัท ซินเท็ค คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)	SYNTEC
9	บริษัท ไทยโพลีคอนส์ จำกัด (มหาชน)	TPOLY
10	บริษัท ทีอาร์ซี คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)	TRC
11	บริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)	UNIQ
12	บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	AMATA
13	บริษัท อนันดา ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)	ANAN
14	บริษัท เอพี (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)	AP
15	บริษัท เอควิว เอสเตท จำกัด (มหาชน)	AQ
16	บริษัท ชาญอุสสระ ดีเวล็อปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)	CI
17	บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน)	CPN
18	บริษัท อีสเทอร์น สตาร์ เรียล เอสเตท จำกัด (มหาชน)	ESTAR
19	บริษัท แกรนด์ คาแนล แลนด์ จำกัด (มหาชน)	GLAND
20	บริษัท แผ่นดินทอง พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)	GOLD
21	บริษัท เหมราชพัฒนาที่ดิน จำกัด (มหาชน)	HEMRAJ
22	บริษัท เคปเปล ไทย พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)	KTP
23	บริษัทแลนด์แอนด์เฮาส์ จำกัด (มหาชน)	LH
24	บริษัท เอ็ม บี เค จำกัด (มหาชน)	MBK
25	บริษัท เมเจอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)	MJD
26	บริษัท เอ็น. ซี. เฮาส์ซิง จำกัด (มหาชน)	NCH
27	บริษัท โนเบิล ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)	NOBLE

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อบริษัท	ชื่อหลักทรัพย์
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (ต่อ)		
28	บริษัท แนนเซอร์พัค จำกัด(มหาชน)	N-PARK
29	บริษัท พร็อพเพอร์ตี้ เพอร์เฟค จำกัด (มหาชน)	PF
30	บริษัท พฤกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน)	PS
31	บริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน)	QH
32	บริษัท สวอนอุตสาหกรรมโรจนะ จำกัด (มหาชน)	ROJNA
33	บริษัท สัมมากร จำกัด (มหาชน)	SAMCO
34	บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	SC
35	บริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน)	SIRI
36	บริษัท สุภาลัย จำกัด (มหาชน)	SPALI
37	บริษัท ไทยพัฒนาโรงงานอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)	TFD
38	บริษัท ไทคอน อินดัสเทรียล คอนเน็คชั่น จำกัด (มหาชน)	TICON
39	บริษัท ยูนิ เวนเจอร์ จำกัด (มหาชน)	UV
40	บริษัท วรณ แคปปิตัล จำกัด (มหาชน)	WAT
41	บริษัท ดับบลิวเอชเอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	WHA
42	บริษัท เจนเนอร์ล เอนจิเนียริ่ง จำกัด (มหาชน)	GEL
43	บริษัท พรีเมียร์ โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)	PPP
44	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด(มหาชน)	SCC
45	บริษัท ปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน)	SCCC
46	บริษัท ซุปเปอร์บล็อก จำกัด (มหาชน)	SUPER
47	บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)	TPIPL
48	บริษัท วนชัย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	VNG
รวมทั้งสิ้น 197 บริษัท		

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวลัทธวรรณ ประทุมศรี

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5610521094

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

ชื่อสถาบัน

ปีที่สำเร็จการศึกษา

บัญชีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

2547

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

นักวิชาการ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สำนักวิชาการจัดการ

เลขที่ 222 ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80161